

Rapport

Lokaldemokratiet og borgerne

Resultater fra en borgerundersøgelse om interesse, viden, deltagelse, tillid, holdninger og prioriteringer i forhold til lokaldemokratiet

Ulf Hjelmar og Jonatan Mizrahi-Werner

Lokaldemokratiet og borgerne – Resultater fra en borgerundersøgelse om interesse, viden, deltagelse, tillid, holdninger og prioriteringer i forhold til lokaldemokratiet

© VIVE og forfatterne, 2017

e-ISBN: 978-87-93626-22-5

Layout: 1508

Forsidefoto: Sine Fiig

Projekt: 11322

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Købmagergade 22, 1150 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

I forbindelse med kommunalvalget i november 2017 har VIVE gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt borgerne. Formålet med denne undersøgelse er at give et statusbillede af det lokale demokratis tilstand set fra borgernes perspektiv. Siden 2001 er der blevet gennemført lignende undersøgelser, så det i rapporten også har været muligt at beskrive udviklingen i lokaldemokratiets tilstand fra 2001 og frem til i dag.

Målgruppen for rapporten er først og fremmest politikere, embedsmænd og organisationer, som er engageret i det lokale demokrati. Vores håb er dog også, at rapporten vil bidrage til en bredere debat om lokaldemokratiets vilkår og muligheder i Danmark.

I alt 970 borgere gav sig tid til at besvare spørgeskemaet i en travl hverdag, og vi vil gerne takke for denne medvirken til undersøgelsen. Også tak til Danmarks Statistik for en vellykket gennemførelse af selve dataindsamlingen.

Rapporten er skrevet af programleder og ph.d. Ulf Hjelmar. Studentermedhjælp Jonatan Mizrahi-Werner har bidraget med analyse af data fra spørgeskemaundersøgelsen.

Ulf Hjelmar
2017

Indhold

Forord.....	3
Sammenfatning	5
1 Indledning.....	7
1.1 Rapportens baggrund og formål	7
1.2 Undersøgelsens metode og data.....	8
2 Borgerne og deres lokale demokrati	12
2.1 En borger- eller brugerorientering i lokalpolitikken	12
2.2 Borgernes tillid til lokaldemokratiet	13
2.3 Borgernes lokalpolitiske selvtillid	14
3 Borgernes interesse for og viden om lokalpolitik	17
3.1 Interessen for lokalpolitik	17
3.2 Borgernes viden om lokalpolitik	18
4 Borgernes deltagelse i lokaldemokratiet	21
4.1 Borgerens deltagelse i kommunalvalg.....	21
4.2 Borgernes deltagelse i øvrige lokaldemokratiske aktiviteter.....	23
5 Borgernes prioriteringer i lokalpolitikken	25
6 Borgernes tilknytning til lokalområdet	28
7 Unge og lokaldemokratiet	30
Litteratur	32
Bilag 1 Spørgeskema og svarfordeling.....	34

Sammenfatning

VIVE fremlægger hermed resultaterne af en borgerundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af danske vælgere. I alt 970 borgere har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, der er gennemført af Danmark Statistik. Undersøgelsen er fuldt sammenlignelig med tidligere undersøgelser gennemført i 2001, 2009 og 2013.

Fokus i undersøgelsen er på borgernes forhold til lokaldemokratiet. I undersøgelsen er der blevet set på, om borgerne har en demokratisk eller serviceorienteret tilgang til lokaldemokratiet, om borgerne har tillid til lokalpolitikere, om borgerne har interesse for og viden om lokalpolitik, og om borgerne deltager i lokalpolitik¹. Sidst i rapporten ser vi også på, hvordan borgerne ønsker at prioritere midlerne i deres kommune, og vi ser nærmere på de unge (18-24 år), der udgør en særlig central vælgergruppe.

Analysen viser, at et flertal af borgerne (60 %) mener, at et godt lokalt selvstyre er et spørgsmål om, hvorvidt kommunen tilvejebringer den nødvendige service og faciliteter, mens 40 % betoner det demokratiske aspekt. Lægger man som borger på denne måde vægt på service frem for demokrati i et godt lokalstyre, så tenderer man samtidig også til at lægge mindre vægt på aktiv deltagelse i lokaldemokratiet. Kommunen ses primært som serviceleverandør og ikke som en demokratisk arena, hvor man som borger er forpligtet til at deltage. I forhold til tidligere er der en klar tendens til, at serviceaspektet i lokaldemokratiet vægtes højere.

Tilliden til politikere er generelt høj i Danmark, og det gælder overordnet set også i forhold til lokalpolitikere. Et markant flertal af vælgere (64 %) mener, at lokalpolitikere generelt tager hensyn til, hvad borgerne mener. Et endnu mere markant flertal (72 %) mener, at lokalpolitikere er dygtige folk, som almindeligvis ved, hvad de gør. Lidt mere negativt bliver det dog, når man ser på, hvor ofte borgerne mener, at kommunalpolitikere tilsidesætter personlige interesser i deres kommune, når de træffer politiske beslutninger. Blot 26 % mener, at dette altid eller for det meste sker. I forhold til tidligere er der en tendens til faldende tillid til lokalpolitikere.

Generelt er oplevelsen blandt borgerne, at lokalpolitik er forholdsvis kompliceret og ikke helt nemt at forstå. Blot omkring en fjerdedel af borgerne (27 %) mener, at kommunalpolitik egentlig ikke er så kompliceret. Samtidig ses det, at interessen for lokalpolitik ikke er så stor, som tilfældet er for national og international politik. Knap halvdelen af borgerne (48 %) giver udtryk for, at de er meget eller noget interesseret i lokalpolitik. Samtidig ses det, at interessen for lokalpolitik har været svagt faldende de senere år (2001-2017). Det er navnlig borgere med kort uddannelse, yngre borgere (18-29 år) og borgere med lille lokal tilknytning, som ikke har en interesse for lokalpolitik.

Ser vi på borgernes viden om lokalpolitik, er billedet lidt mere positivt. Borgerne oplever, at de er forholdsvis godt informeret om lokalpolitik. 64 % mener, at de meget godt, godt eller nogenlunde er informeret om, hvad der sker kommunalpolitisk i deres kommune. Dette billede bekræftes, når vi ser på den faktiske viden om kommunalpolitik (viden om borgmesteren og om kommunens serviceopgaver). Tendensen på området er, at vidensniveauet er faldende.

I Danmark er der en stærk tradition for politisk deltagelse, herunder at deltage i politiske valg. Dette afspejler sig også i lokaldemokratiet. 70 % mener, at de helt sikkert vil stemme, hvis der var kommunalvalg i morgen. Den vigtigste grund til denne forholdsvis høje andel af vælgere, som helt sikkert ønsker at stemme ved et kommunalt valg, er, at man gennem at stemme viser sin opbakning og støtte til det lokale demokrati. I forhold til tidligere er der dog sket et markant fald. Tilkendegivelsen

¹ Lokalpolitik og kommunalpolitik bruges som synonymer i rapporten.

af, at man som borger helt sikkert vil stemme, er faldet fra 87 % i 2009 til 70 % i 2017 – et fald på 17 procentpoint på bare 8 år.

Ser vi på de unge (18-24 år), som typisk er førstegangsvælgere, så er de karakteriseret ved at have en lavere interesse for lokalpolitik, en mindre viden om lokalpolitik og en mindre deltagelse i lokaldemokratiet. Det hænger bl.a. sammen med, at de unge føler en mindre tilknytning til lokalområdet og kommunen, hvilket kan skyldes, at de unge er i en fase af deres liv, hvor de flytter meget, og de som følge heraf ikke knytter sig så meget til lokalområdet. Undersøgelsen viser, at de unge generelt er mindre interesserede i politik end andre aldersgrupper, men at dette er særligt udpræget i forhold til lokalpolitik.

Analysen giver ikke nogle direkte handlingsanvisninger i forhold til, hvad man bør fokusere på, hvis man ønsker at styrke lokaldemokratiet og deltagelsen i det. På baggrund af denne og tidligere analyser (se bl.a. Hjelmar og Hansen 2013) kan man dog pege på, at øget forståelse for og viden om lokalpolitik er nøgleparametre i forhold til at øge deltagelsen og opbakningen til lokaldemokratiet. Jo mindre man forstår af lokalpolitikken, jo sværere er det at tilegne sig viden om lokalpolitik. Samtidig gælder det, at jo mere man ved om lokalpolitiske forhold, jo bedre vilkår har man også for at blive hørt og deltage i lokaldemokratiet. I forlængelse af dette kan man pege på, at en stærkere informationsindsats om lokaldemokratiets indhold ville være særlig central, navnlig over for grupper med lav deltagelse i lokaldemokratiet såsom unge, etniske danskere og borgere med kort uddannelse.

Endelig indeholder rapporten også en mindre analyse af borgernes prioriteringer i lokalpolitikken. Konklusionen er, at der i økonomiske opgangstider er et flertal af borgerne, der mener, at den bedre økonomi skal omsættes i mere service frem for skattelettelser. Omvendt er der i nedgangstider flere borgere, der peger på, at kommunens økonomi skal genoprettes ved at hæve skatten frem for at reducere serviceudgifterne. Det er navnlig de ældre (60 år+), der i særlig grad prioriterer serviceforbedringer frem for skattenedsættelser.

Borgerne giver i undersøgelsen udtryk for, at der skal anvendes flere kommunale midler på ældreområdet (60 % af borgerne mener dette). Kun ganske få borgere mener, at det er et område, der skal bruges færre penge på (2 %). Også folkeskolen, udsatte børn og unge, dagtilbud (børnehaver m.m.) og udsatte voksne er eksempler på områder, hvor borgerne i høj grad giver udtryk for, at der skal anvendes flere kommunale midler end i dag, og hvor villigheden til at skære ned er meget lille. Omvendt er den kommunale administration et område, hvor mange borgere mener, at man med fordel kunne skære ned (44 % af borgerne mener dette).

1 Indledning

1.1 Rapportens baggrund og formål

Denne rapport indskrives sig direkte i en forskning på området i Danmark, som går tilbage til 2001. Temaer og en lang række af spørgsmål er identiske med tidligere undersøgelser gennemført i 2001, 2009 og 2013, hvilket gør det muligt at beskrive udviklingen i lokaldemokratiets tilstand over tid.

Den første borgerundersøgelse af det lokale demokrati, som relaterer sig direkte til denne undersøgelse, blev gennemført i 2001 af forskere fra Syddansk Universitet (Kjær og Mouritzen 2003). I 2009 gennemførte Syddansk Universitet en tilsvarende borgerundersøgelse (Denters, Mouritzen og Rose 2012). Endelig gennemførte KORA i 2013 en lignende borgerundersøgelse om lokaldemokratiets tilstand (Hjelmar og Hansen 2013). Disse borgerundersøgelser bygger på øvrig dansk forskningslitteratur og analyserapporter om det lokale demokratis funktion i Danmark (Houlberg 2003a; Houlberg 2003b; Levinsen 2003a; KREVI 2009; Bhatti og Hansen 2010a; Bhatti og Hansen 2010b; Kjær, Hjelmar og Olsen 2010; Lassen og Serrikslew 2010; Hansen og Hjelmar 2015). International forskningslitteratur er kun inddraget, i det omfang det har kunnet sætte danske analyseresultater i perspektiv.

I forskningen indgår en række temaer, som er gennemgående for de borgerundersøgelser, der er blevet gennemført siden 2001. Rapportens formål er at få belyst lokaldemokratiets tilstand og udvikling gennem disse temaer. Nedenfor gennemgås temaerne. I belysningen af lokaldemokratiets tilstand ses også på, om der er særlige befolkningsgrupper (uddannelsesniveau, alder, køn, geografi), som skiller sig ud fra befolkningen i øvrigt.

Et centralt tema i forskningslitteraturen er *borgernes tilgang til lokaldemokratiet*. Borgerne kan overordnet set have to tilgange til lokaldemokratiet. De kan have en "klassisk" demokratisk tilgang, hvor fokus er på deres borgerpligt til at holde sig orienteret om og deltage i lokalpolitik. Borgerne kan imidlertid også have mere bruger- eller kundeorienteret tilgang til lokaldemokratiet, hvor fokus i højere grad er på kommunen som leverandør af service eller ydelser, som borgerne gør brug af i deres dagligdag, fx skole, børnepasning eller ældrepleje (Levinson 2003a). I rapporten ser vi på, hvordan borgernes tilgang til lokaldemokratiet er i dag, og hvordan udviklingen på området har været siden 2001.

Centralt i forskningslitteraturen på området er også *borgernes tillid til lokaldemokratiet* samt deres *lokalpolitiske selvtillid*. Disse forhold er centrale for lokaldemokratiet, fordi tillid til lokaldemokratiet er afgørende for den demokratiske styreformens legitimitet, og borgerens oplevelse af lokalpolitisk selvtillid kan også ses som afgørende for denne styreformers sundhedstilstand (Kjær og Mouritzen 2003; Hjelmar og Hansen 2013). I rapporten vil vi se nærmere på, hvordan borgerens tillid samt lokalpolitiske selvtillid kan karakteriseres i dag, og om disse forhold har ændret sig i løbet af de senere år.

Et andet centralt tema i forskningslitteraturen drejer sig om *borgernes interesse for og viden om lokalpolitik*. Det er væsentligt at få belyst, i hvilket omfang borgerne har tilstrækkelig viden til og forudsætninger for at kunne deltage i lokaldemokratiske beslutningsprocesser på et kvalificeret grundlag (Kjær og Mouritzen 2003; Hjelmar og Hansen 2013). I rapporten vil vi se nærmere på, hvor stor borgernes interesse for og viden om lokalpolitik er, og om borgernes viden på området har ændret sig i løbet af de senere år.

I forskningslitteraturen drejer et centralt tema sig om *borgernes deltagelse i det lokale demokrati*, herunder både valgdeltagelsen og deltagelse i øvrige lokalpolitiske aktiviteter. Deltagelsen i det lokale demokrati er en meget central indikator for lokaldemokratiets tilstand. Der har været en tendens til lavere valgdeltagelse (Bhatti m.fl. 2013), men ved sidste kommunalvalg steg valgdeltagelsen noget overraskende fra ca. 66 % til ca. 72 % (Bhatti m.fl. 2013). Det er centralt at få belyst, om der er indikatorer, der peger på, om tendensen til en generelt faldende valgdeltagelse igen kan ses ved dette kommunalvalg, eller om man snarere kan tale om periodiske udsving i valgdeltagelsen – fx på grund af tilfældige eksterne begivenheder, der kan tage fokus væk fra givne kommunalvalg, kampanjer, mediedækning m.m.

Et tema i forskningslitteraturen, som er blevet genstand for stigende opmærksomhed, er *borgernes prioriteringer i lokalpolitikken*. Hermed menes borgernes prioriteringer af, hvordan de offentlige midler skal fordeles i de kommunale budgetter (Kjær og Mouritzen 2003; Hjelm og Hansen 2013). Det er væsentligt at få belyst, om der er en grundlæggende overensstemmelse mellem borgernes og politikernes prioriteringer, og om der over tid er sket en ændring i borgernes prioriteringer. For at få belyst dette har vi gennemført et survey-eksperiment, hvor den ene halvdel af respondenterne er blevet bedt om at prioritere kommunale midler i tilfælde af et øget kommunalt tilskud, og den anden halvdel er blevet bedt om at prioritere kommunale midler i tilfælde af et mindsket kommunalt tilskud.

Borgernes følelse af *tilknytning til kommunen* og deres nærområde har også været behandlet i forskningslitteraturen på området, fordi en grundlæggende følelse af lokal tilknytning og identitet har vist sig vigtig i forhold til lokaldemokratiets tilstand (Kjær og Mouritzen 2003). I undersøgelsen vil det blive undersøgt, hvordan den lokale tilknytning er i dag, og om der er sket en ændring på dette område.

Endelig vil der til sidst i rapporten blive set nærmere på *de unge* (18-24 år) og deres forhold til lokaldemokratiet. Disse unge er for en stor dels vedkommende førstegangsvælgere, og de vil udgøre en stor del af vælgerbefolkningen de næste mange år. Forskningen på området viser, at en manglende tilslutning til lokaldemokratiet kan få langsigtede konsekvenser, da lokaldemokratisk interesse og deltagelse i høj grad etableres i de unge år (Bhatti og Hansen 2010a; Bhatti og Hansen 2010b). Tidligere undersøgelser har vist, at unge har en valgdeltagelse, der ligger op mod 20 % lavere end øvrige vælgergrupper, hvilket peger på behovet for en særlig lokaldemokratisk indsats over for denne befolkningsgruppe (Valgretskommissionen 2011). I rapporten vil vi se nærmere på de unge, og om der er sket nogle ændringer med de unge i forhold til lokaldemokratiet inden for de senere år.

I 2013-undersøgelsen blev der fokuseret særskilt på borgere med anden etnisk baggrund og deres forhold til lokaldemokratiet (Hjelm og Hansen 2013). Der har desværre ikke i 2017-undersøgelsen været økonomisk mulighed for at følge op på denne del af 2013-undersøgelsen.

1.2 Undersøgelsens metode og data

I det følgende gennemgås kort undersøgelsens metode og datagrundlag.

Danmarks Statistik var ansvarlig for gennemførelsen af dataindsamlingen. Danmarks Statistik var også ansvarlig for dataindsamlingen i den tilsvarende undersøgelse i 2013, og den samme dataindsamlingsmetode blev tilstræbt i 2017-undersøgelsen for at øge sammenligneligheden mellem de to undersøgelser.

Dataindsamlingen blev tilrettelagt som en kombination af en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse og en telefonbaseret spørgeskemaundersøgelse. Respondenterne blev først tilbudt at besvare spørgeskemaet via internettet, og hvis de ikke svarede på internettet, blev de efterfølgende ringet op tilbudt at besvare spørgeskemaet via telefonen. Denne dataindsamlingsform sikrer en højere besvarelsesprocent, end hvis kun én dataindsamlingsmetode bliver brugt.

Spørgeskemaundersøgelsen blev igangsat den 14. marts 2017. Der blev udsendt et postalt brev til respondenternes hjemmeadresse med information om undersøgelsen samt oplysninger om, hvordan respondenterne kunne besvare spørgeskemaet over internettet. Den 31. marts 2017 startede Danmarks Statistik telefoninterview med de respondenter, som endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet over internettet. Under hele dataindsamlingsperioden var det muligt at besvare spørgeskemaet via internettet. Dataindsamlingen sluttede den 26. april 2017, hvor i alt 970 respondenter havde gennemført spørgeskemaet.

I forhold til 2013 var der en markant større del, som i 2017-undersøgelsen besvarede spørgeskemaet over internettet frem for over telefonen. I 2013 var det 45 %, som besvarede spørgeskemaet over internettet, mens det i 2017 tilsvarende var 74,7 %. En analyse lavet i forbindelse med 2013-undersøgelsen viste, at brugen af de to forskellige dataindsamlingsmetoder generelt ikke resulterer i forskellige typer af svar (Hjelmar og Hansen 2013). Der er på den baggrund ikke grund til at være kritisk i forhold til sammenligneligheden mellem 2013- og 2017-undersøgelsen, selvom internetbesvarelserne fylder langt mere i 2017-undersøgelsen i forhold til 2013-undersøgelsen.

Svarprocenten i spørgeskemaundersøgelsen blev 54,7 %, hvilket vi anser for at være tilfredsstillende. I 2013-undersøgelsen var svarprocenten på et tilsvarende niveau, i alt 56,5 %. Der er dog alligevel grund til at se nærmere på, om undersøgelsen er repræsentativ.

Tabel 1.1 viser forholdet mellem population, bruttostikprøve og svar. Der er udregnet svarprocenter i forhold til bruttostikprøven fordelt på centrale baggrundsvariable for populationen. Bruttostikprøven udgør 1.800 udvalgte borgere, hvoraf 27 borgere ikke blev kontaktet. Nettostikprøven udgør dermed 1.773 borgere, og dermed udgør svarprocenten beregnet af nettostikprøven i forhold til antal gennemførte interview 54,7 %. Det skal også bemærkes, at undersøgelsen er baseret på en stratificeret stikprøve, hvor unge (18-24 år) er oversamlet i undersøgelsen, så det i analysen er muligt at se selvstændigt på denne vælgergruppe. Efterfølgende er strata vægtet på plads, så stikprøven i forhold til denne parameter er repræsentativ for vælgerbefolkningen som helhed.

Tabel 1.1 Svarprocenter for bruttostikprøven

	Population	Stikprøve	Svar	Svarprocent
	Antal			Procent
I alt	4.642.993	1.800	970	53,9 %
Aldersgrupper (strata)				
1. 18-24 år				
2. 25+ år	4.118.501	1.390	786	56,5 %
Aldersintervaller				
18-24 år				
25-34 år	718.118	236	108	45,8 %
35-44 år	716.828	253	122	48,2 %
45-54 år	816.788	284	163	57,4 %
55-64 år	712.759	238	157	66,0 %
65-74 år	656.382	220	151	68,6 %
75+ år	497.626	159	85	53,5 %
Køn				
1. Mænd				
2. Kvinder	2.349.838	914	490	53,6 %
Geografi				
81 Nordjylland				
82 Midtjylland	1.045.193	417	247	59,2 %
83 Syddanmark	982.834	358	205	57,3 %
84 Hovedstaden	1.461.802	568	277	48,8 %
85 Sjælland	674.488	281	138	49,1 %
Uddannelse				
1. Grundskole				
2. Ungdomsuddannelser	1.836.682	684	393	57,5 %
3. Korte videregående uddannelser	179.899	57	33	57,9 %
4. Mellemlange videregående uddannelser	626.671	230	158	68,7 %
5. Lange videregående uddannelser	457.130	169	115	68,0 %
Disponibel indkomst (person)				
1. Ingen indkomst				
2. -100	753.714	400	184	46,0 %
3. 100-200	1.558.715	593	290	48,9 %
4. 200-300	1.313.975	436	265	60,8 %
5. 300-400	569.530	202	131	64,9 %
6. 400+	351.092	123	89	72,4 %
Herkomst				
1. Dansk oprindelse				
2. Indvandrere	530.474	199	59	29,6 %
3. Efterkommere	71.817	39	12	30,8 %

Det ses, at de midaldrende i højere grad har deltaget i undersøgelsen end de øvrige aldersgrupper, at borgere i Sjælland og hovedstadsregionen i mindre grad har deltaget i undersøgelsen, at det særligt er borgere med mellemlange og lange videregående uddannelser og med højere indkomster, der har deltaget i undersøgelsen, og at det særligt er borgere med dansk oprindelse, der indgår i undersøgelsen.

For at korrigere for disse skævheder i undersøgelsesudvalget i forhold til populationen har Danmarks Statistik foretaget en vægtning af data ud fra kendte baggrundsforhold. Der er korrigeret for køn, alder, familietype, uddannelse, socioøkonomisk status, region, familieindkomst, oplysning om personen er flyttet, herkomst og oplysning om personen bor i etageejendom. Samlet set betyder dette, at undersøgelsesudvalget som udgangspunkt er repræsentativt for den samlede danske vælgerbefolkning på kendte baggrundsforhold.

Det er derimod ikke muligt at vægte på ikke-kendte holdnings- og interessevariable. Derfor er der i analyserne grund til at være opmærksom på, at der på trods af vægtningen af data stadig vil kunne være en overrepræsentation af mere politisk interesserede, vidende og ressourcestærke borgere i undersøgelsen i forhold til vælgerpopulationen, da disse borgere vil have større interesse i at deltage i undersøgelsen end andre borgere. Dette var tilfældet i 2013-undersøgelsen (Hjelmar og Hansen 2013), og det formodes også at være tilfældet i denne undersøgelse.² Som konsekvens af dette vil analyseresultaterne formentlig i mindre grad overvurdere borgernes viden, interesse og deltagelse i lokalpolitik, og dette forhold må man derfor forholde sig kritisk til i analyserne.

Spørgeskemaet er gengivet i Bilag 1, hvor svarfordelingen på samtlige spørgsmål fremgår.

I analysen er foretaget signifikantests³ for at sikre, at kun statistisk signifikante forskelle fremhæves – ikke forskelle, som kan skyldes stikprøveusikkerhed.

² I 2013-undersøgelsen var medtaget et spørgsmål om, hvorvidt respondenterne var medlem af et politisk parti. Den efterfølgende analyse viste, at den andel, der var medlem af et politisk parti, var markant højere end andelen af befolkningen som helhed. Dette spørgsmål var ikke medtaget i 2017.

³ Signifikantests er foretaget på 0,01 niveau, hvilket indebærer, at kun statistisk meget stærke sammenhænge fremhæves.

2 Borgerne og deres lokale demokrati

2.1 En borger- eller brugerorientering i lokalpolitikken

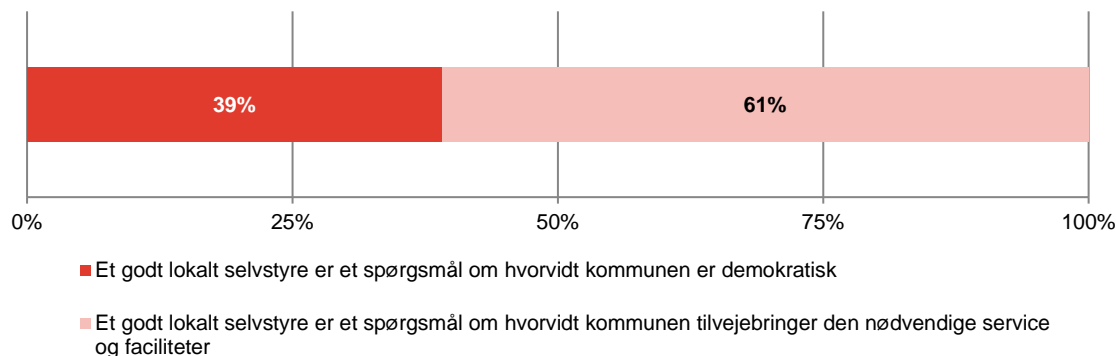
I dette afsnit ser vi på, hvad borgerne mener er det vigtigste i deres lokale demokrati. Er det demokratiet som sådan, borgerne lægger vægt på, eller er det den kommunale serviceproduktion (skole, daginstitutioner m.m.), som borgerne anser for vigtigst?

Karakteristisk for opfattelsen af kommunen som værende primært et demokratisk organ er, at borgerne i denne forståelse skal have løbende indflydelse på formuleringen af politikken for de fælles lokale anliggender. Vælgere med en sådan grundopfattelse kan siges at have en borgerorientering i lokalpolitikken (Houlberg 2003a; Hjelmar og Hansen 2013).

Karakteristisk for opfattelsen af kommunen som værende primært en serviceleverandør er, at borgerne i denne forståelse lægger vægt på, at kommunen leverer de ydelser, som borgeren har behov for. Sådanne kommunale ydelser dækker over en bred vifte af velfærdsydelser, herunder dagpasning, skole, ældrepleje, kultur- og fritidstilbud, affaldshåndtering, vedligeholdelse af lokale veje m.m. Vælgere med en sådan grundopfattelse kan siges at have en brugerorientering i lokalpolitikken (Houlberg 2003a; Hjelmar og Hansen 2013).

I undersøgelsen blev respondenterne spurgt, hvilket af følgende to udsagn de var mest enige i: At et godt selvstyre primært er et spørgsmål om, hvorvidt kommunen er demokratisk, eller at det snarere er et spørgsmål om, hvorvidt kommunen tilvejebringer den nødvendige service og faciliteter.

Figur 2.1 Hvad borgerne mener er vigtigst i det lokale selvstyre

Note: n = 970 (vægtede data). Se spørgsmål i A19 i Bilag 1.

Det fremgår af Figur 2.1, at knap 40 % af borgerne mener, at det demokratiske aspekt er vigtigst, mens godt 60 % mener, at serviceaspektet er vigtigst. Tidligere undersøgelser på området har peget på, at denne type svar ikke er et enestående resultat, men er i overensstemmelse med en række øvrige holdningstilkendegivelser på området (Hjelmar og Hansen 2013). Lægger man som borger vægt på demokrati frem for service i et godt lokalstyre, så tenderer man samtidig også til at lægge større vægt på aktiv deltagelse i lokaldemokratiet og stemmeafgivelse ved kommunalvalg, og man lægger mindre vægt på, "at kommunen kun skal sørge for den mest nødvendige service".

De yngre borgere (18-29 år) lægger mindre vægt på det demokratiske aspekt end øvrige borgere. Tilsvarende ses det, at borgere, som kun har en grunduddannelse og ikke en ungdomsuddannelse

eller videregående uddannelse, også lægger mindre vægt på det demokratiske aspekt end øvrige borgere.

I forhold til 2013 ses det, at signifikant færre borgere i dag vægter demokrati-aspektet. I 2013 mente 46,9 %, at det demokratiske aspekt var vigtigst, mens det i 2017 altså tilsvarende blot er 39,1 %, som giver udtryk for dette. Dette er en meget markant forskydning over en kort tidsperiode og er et udtryk for, at opfattelsen af kommunestyret er under stadig forandring.

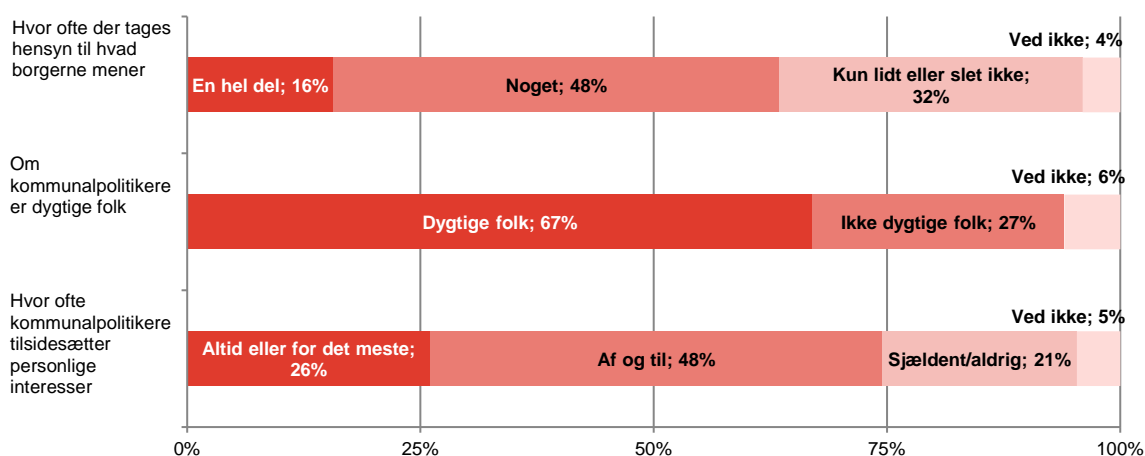
Allerede i 2003 blev det påpeget, at der er sket en glidning i opfattelsen af kommunestyret fra en opfattelse af kommunen som en autoritet/myndighed til en opfattelse af kommunen som et "service-center" (Houlberg 2003a). Resultatet i 2017-undersøgelsen er altså ikke en ny tendens, men forandringen fra et mere fællesskabsorienteret lokaldemokrati til en form for servicedemokrati er blevet så markant, at der er grund til at diskutere, om der er opstået en indskrænket og grundlæggende anderledes demokratiforståelse end tidligere.

2.2 Borgernes tillid til lokaldemokratiet

I Danmark har borgerne generelt en høj grad af tillid til de folkevalgte politikere (Levinsen 2003; Hjelmar og Hansen 2013). Tilliden til demokratiet er en afgørende forudsætning for det repræsentative demokrati, der bygger på, at borgerne lader folkevalgte politikere handle i deres sted. Tilliden bygger på, at man som borger stoler på, at de folkevalgte politikere som borgernes repræsentanter lever op til deres ansvar og varetager borgernes interesser (Andersen 1992a; Andersen 1992b).

I undersøgelsen har vi set på, om borgerne mener, at lokaldemokratiet lever op til nogle af disse centrale forventninger. Vi har spurgt til, om borgerne mener, at beslutninger er truffet under hensyntagen til borgernes meninger og holdninger, at de politiske repræsentanter har de kompetencer, der skal til for at kunne træffe beslutninger på deres vegne, og hvorvidt beslutninger tilgodeser lokal-samfundets interesser frem for egne interesser (Miller og Listhaug 1999; Andersen 2000a; Levinsen 2003b). Svarene i undersøgelsen fordeler sig på følgende måde:

Figur 2.2 Borgernes vurdering af lokalpolitikeres lydhørhed, kompetence og integritet

Note: n = 970 (vægtet). Se spørgsmål nr. A13, A12 og A11 i Bilag 1.

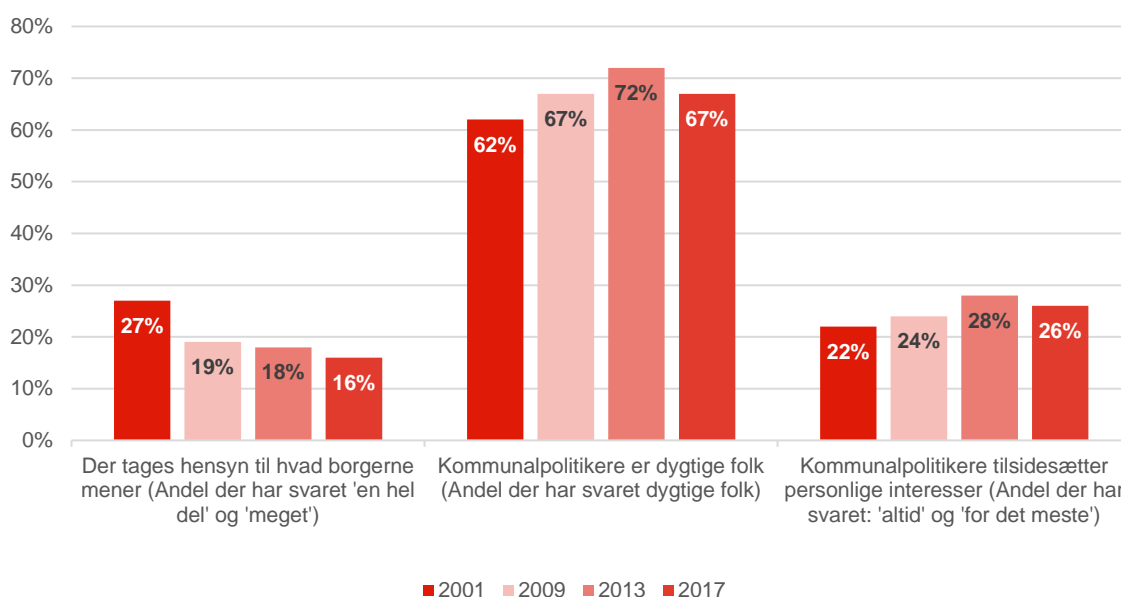
Det fremgår af Figur 2.2, at tilliden til lokalpolitikere er lidt blandet. Overordnet set mener et markant flertal af vælgerne (64 %), at der i hvert fald i noget omfang tages hensyn til, hvad borgerne mener.

Et endnu mere markant flertal (67 %) mener, at lokalpolitikere er dygtige folk, som almindeligvis ved, hvad de gør. Ser man på, hvor ofte borgerne mener, at kommunalpolitikere i deres kommune tilsidesætter personlige interesser, når de træffer politiske beslutninger, er billedet lidt mere negativt. Blot 26 % mener, at kommunalpolitikere altid eller for det meste tilsidesætter personlige interesser.

Den laveste tillid til lokalpolitikere finder man blandt borgerne med de korteste uddannelser og blandt yngre vælgere (18-29 år). Disse vælgergrupper er samtidig blandt de vælgergrupper, hvor interesse og viden om lokalpolitik er lavest.

Ser man på, hvordan udviklingen i tilliden til lokalpolitikere har været gennem de seneste godt 15 år, får man følgende billede:

Figur 2.3 Udviklingen i borgernes vurdering af lokalpolitikeres lydhørhed, kompetence og integritet

Note: Andele i 2001, 2013 og 2017 bygger på vægtede data, mens andele i 2009 bygger på uvægtede data.

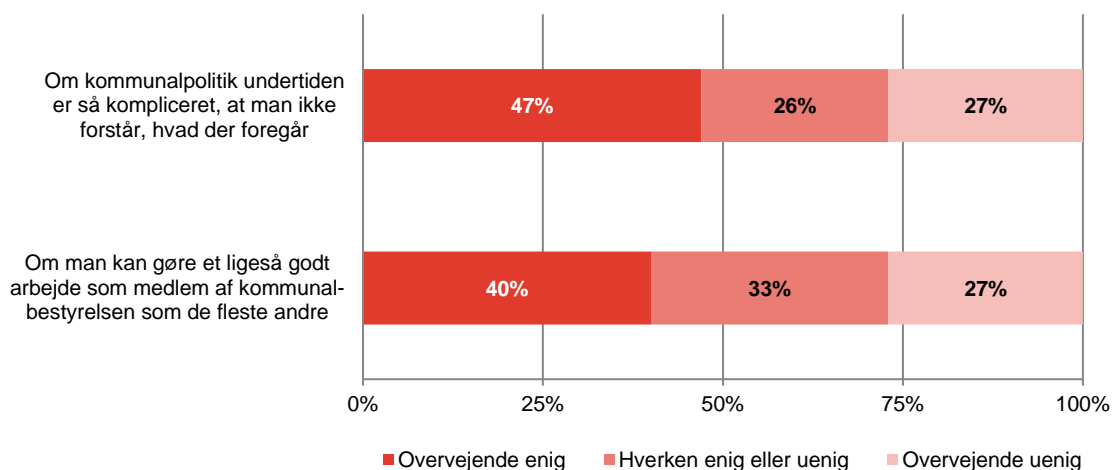
Det fremgår af Figur 2.3, at tilliden til lokalpolitikere målt i forhold til lokalpolitikernes lydhørhed, kompetence og integritet har varieret i løbet af de seneste 15 år, men målt fra 2013 til 2017 er der en faldende tendens i tilliden.

2.3 Borgernes lokalpolitiske selvtillid

Et velfungerende lokaldemokrati kræver en aktiv lokalbefolkning, hvor lokale borgeres meninger og holdninger ligger til grund for lokalpolitikernes beslutninger (Kjær og Mouritzen 2003; Hjelmar og Hansen 2013). Dette forudsætter, at borgerne har lokalpolitisk selvtillid. Heri ligger, at borgeren selv mener, at han eller hun grundlæggende forstår lokalpolitikken og mener sig i stand til at handle i lokaldemokratiet og gøre sin stemme gældende. Forståelsen af politik og evnen til at handle politisk går hånd i hånd i den forstand, at for at kunne være i stand til at handle i politik, så skal man have en vis forståelse for det politiske (Acock m.fl. 1985). Tidligere undersøgelser viser, at der er en sammenhæng mellem opfattelsen af, at lokalpolitik er kompliceret, og om man er i stand til at handle lokalpolitisk (Kjær og Mouritzen 2003; Hjelmar og Hansen 2013).

I undersøgelsen har vi målt borgernes forståelse af lokalpolitik ud fra, om de mener, at kommunalpolitik er kompliceret. Borgernes lokalpolitiske selvtillid har vi vurderet ud fra, om borgerne mener, at de ville kunne gøre et lige så godt arbejde som medlem af kommunalbestyrelsen som de fleste andre. Resultaterne fremgår af Figur 2.4.

Figur 2.4 Borgernes vurdering af egen evne til at forstå og handle i lokalpolitik

Note: n = 970 (vægtet). Se spørgsmål nr. A9_1 og A9_2 i Bilag 1.

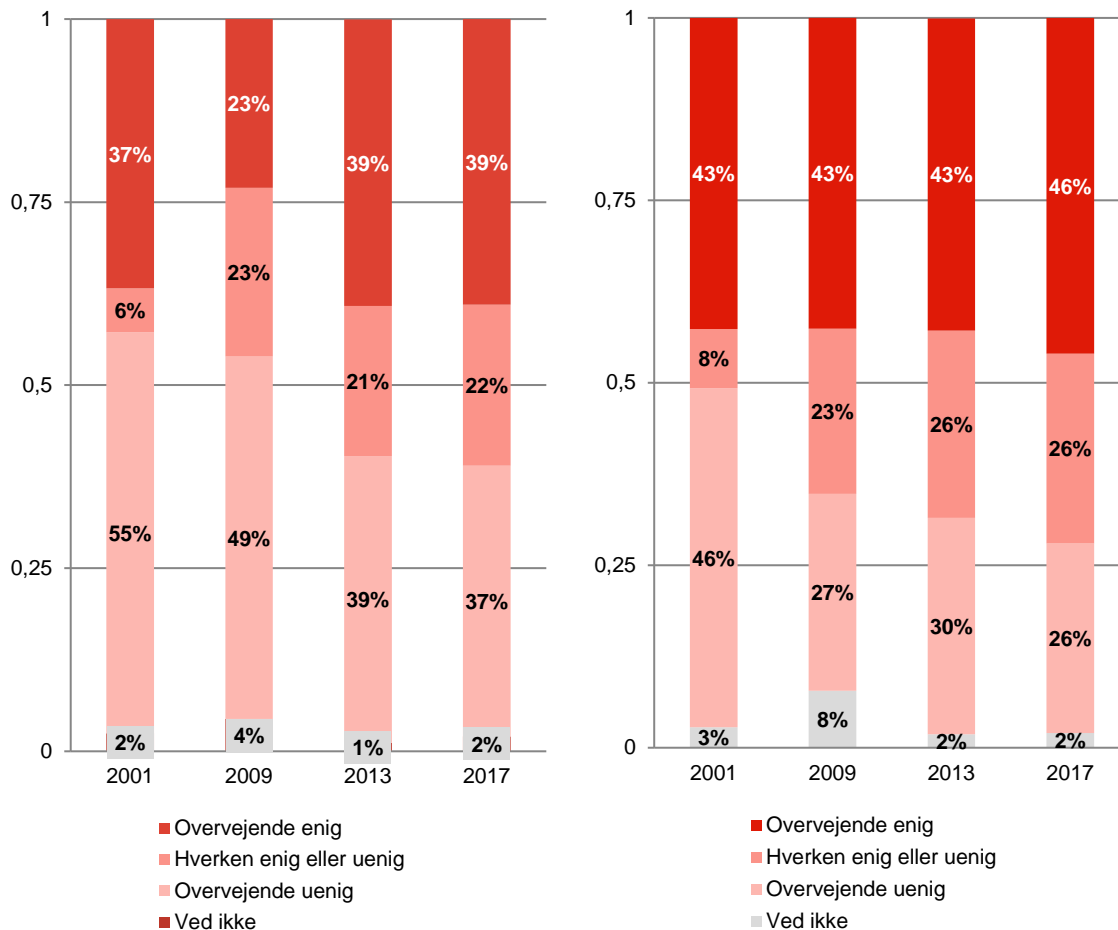
Det fremgår, at blot en mindre del af vælgerne (27 %) mener, at kommunalpolitik egentlig ikke er så kompliceret, og at de godt forstår, hvad der foregår. Samtidig ses det, at en lidt større andel (40 %) giver udtryk for, at de kunne gøre et lige så godt stykke arbejde som medlem af byrådet som de fleste andre. Billedet af borgernes lokalpolitiske selvtillid er altså lidt blandet. Der er en lidt mindre grad af oplevet forståelse af lokalpolitik i forhold til borgernes oplevede evne af, at de vil kunne agere kompetent i lokalpolitik – og altså ikke en så tæt sammenhæng mellem de to sider af borgernes lokalpolitiske selvtillid, som vi fx har set i 2013-undersøgelsen (Hjelmar og Hansen 2013: 22).

Det er først og fremmest borgere med en uddannelse, som giver udtryk for en forholdsvis lille lokalpolitisk selvtillid. For denne gruppe gælder det navnlig, at de finder lokalpolitik kompliceret, mens de kun i lidt mindre udpræget grad har tiltro til at kunne handle i lokalpolitik.

Ser man på udviklingen i borgernes oplevelse af egen evne til henholdsvis at forstå og handle i lokalpolitik, så fremkommer følgende billede målt fra 2001-2017:

Figur 2.5 Udviklingen i borgernes vurdering af egen lokalpolitisk forståelse og lokalpolitiske selvtillid

- a. Om kommunalpolitik undertiden er så kompliceret, at man ikke forstår, hvad der foregår (Q9_2)
- b. Om man kan gøre et ligeså godt arbejde som medlem af kommunalbestyrelsen som de fleste andre (Q9_1)

Note: Andele i 2001, 2013 og 2017 er vægtede, mens data fra 2009 er uvægtede. Se spørgsmål a9_1 og a9_2 i Bilag 1.

Der er en klar tendens til, at stadig færre oplever kommunalpolitik som nemt at forstå. Andelen af borgere, som ikke mener, at kommunalpolitik er så kompliceret, er faldet fra 55 % i 2001 til blot 37 % i dag.

I forhold til tiltroen til at man kan handle i lokalpolitik og gøre et ligeså godt arbejde som medlem af kommunalbestyrelsen som de fleste andre, er udviklingen ikke så markant. Andelen af borgere, som mener, at de kan gøre et ligeså godt arbejde som medlem af kommunalbestyrelsen som de fleste andre, har været nogenlunde konstant de seneste 15 år (43-46 % af borgerne).

3 Borgernes interesse for og viden om lokalpolitik

3.1 Interessen for lokalpolitik

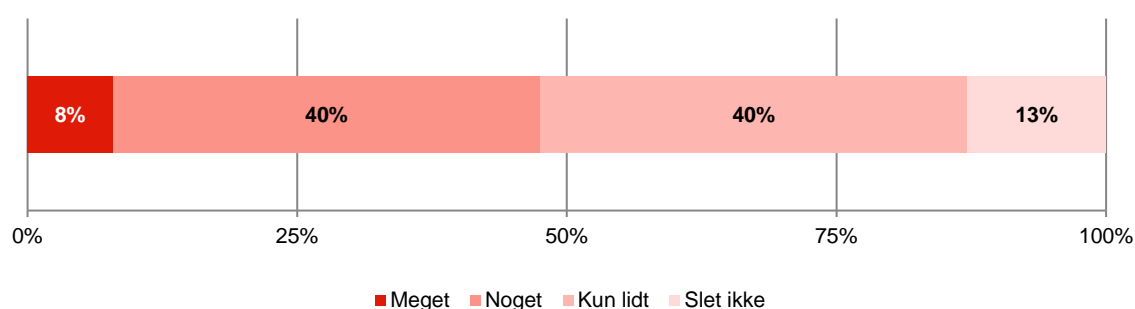
En af de grundlæggende forudsætninger for et velfungerende lokaldemokrati er, at borgerne har en interesse i lokalpolitik. Borgere med en grundlæggende interesse er med til at sikre, at politikerne bliver holdt ansvarlige for den førte politik (Kjær og Mouritzen 2003b). Hvis borgerne ikke har en interesse for lokalpolitik, så kan det påvirke en lang række øvrige forhold, herunder borgernes forståelse af og viden om lokalpolitik og deres deltagelse i den (Levinsen 2003a; Hjelmar og Hansen 2013).

Tidligere undersøgelser har vist, at den danske befolkning generelt er meget politisk interesseret. Det gælder i særlig grad landspolitik og i lidt mindre grad kommunalpolitik og international politik (Andersen 2000b; Levinsen 2003a, Hjelmar og Hansen 2013).

I dette kapitel vil vi se på, hvor interesseret borgerne er i lokalpolitik. Det vil fremgå, hvordan interessen for lokalpolitik er i dag sammenlignet med interessen for landspolitik og international politik, og vi ser på, hvordan interessen varierer mellem forskellige grupper i samfundet, og hvordan den har udviklet sig over tid.

Figur 3.1 viser, hvor interesseret borgerne er i lokalpolitik.

Figur 3.1 Borgernes interesse for lokalpolitik

Note: Note: n = 970 (vægtet). Se spørgsmål A17a i Bilag 1.

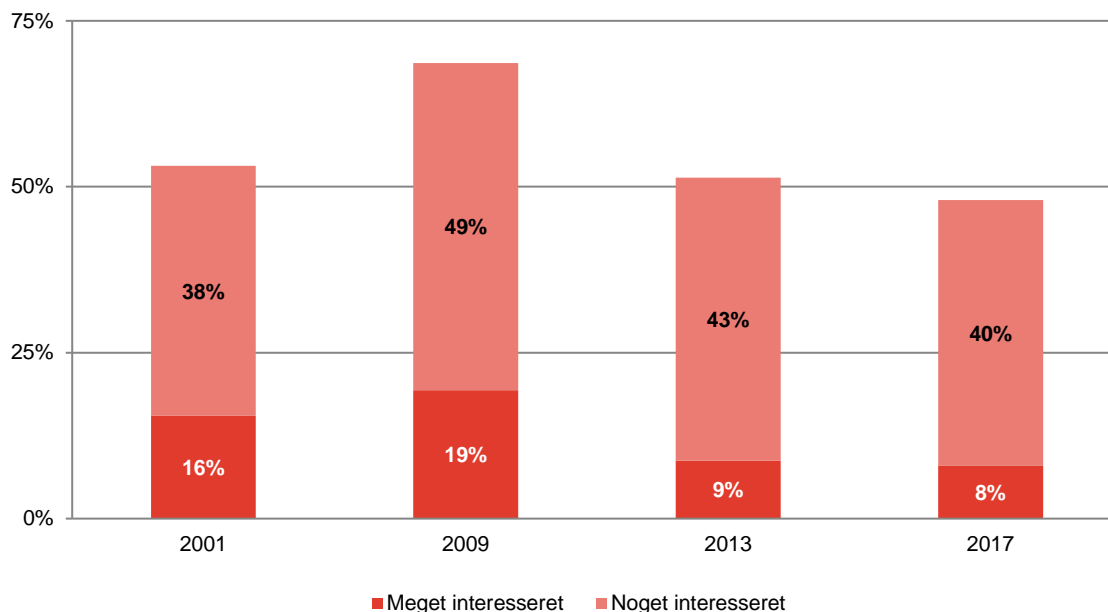
Det ses af figuren, at knapt halvdelen af borgerne (48 %) giver udtryk for, at de er meget eller noget interesseret i lokalpolitik. Som nævnt i rapporten fra 2013 kan man sige, at vælgerbefolkningen er delt i to nogenlunde lige store lejre, når det handler om lokalpolitik: en gruppe, som er interesseret i lokalpolitik, og en gruppe, som i udgangspunktet ikke er interesseret (Hjelmar og Hansen 2013: 31).

Det er navnlig borgere med kort uddannelse, yngre borgere (18-29 år) og borgere med lille lokal tilknytning, som ikke har en interesse for lokalpolitik.

Interessen for landspolitik og for international politik er på et noget højere niveau blandt borgerne. Hvor knapt halvdelen af borgerne (48 %) er meget eller noget interesseret i lokalpolitik, så er det 73 % af borgerne, som er meget eller noget interesseret i landspolitik, mens 69 % har en tilsvarende interesse for international politik.

Ser vi på udviklingen over tid i forhold til interessen for lokalpolitik, ses følgende billede:

Figur 3.2 Udviklingen i interessen for lokalpolitik

Note: Vægtede data.

Det fremgår, at der er en tendens til, at interessen for lokalpolitik er faldende. I 2001 var 54 % af befolkningen meget eller noget interesseret i lokalpolitik, mens det tilsvarende blot er 48 % i 2017. Det er en svag tendens over en længere tidsperiode, men tendensen bekræftes af andre analyser, som peger på, at borgerne i dag generelt anser nationale og internationale forhold som mere væsentlige end lokalpolitiske forhold, og det har været en voksende tendens (Christensen m.fl. 2013; Hjelmar og Hansen 2013).

3.2 Borgernes viden om lokalpolitik

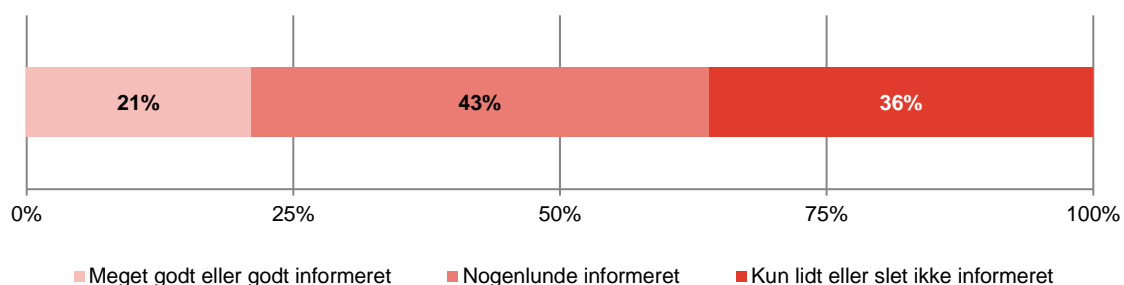
I dette afsnit ser vi på, hvor stor en viden borgerne har om lokalpolitik, herunder både lokalpolitik såvel som kommunal service. Viden om lokalpolitik er væsentlig for at kunne deltage i lokale debatter og udøve indflydelse på lokale beslutninger (Pedersen 2003; Hjelmar og Hansen 2013). Hvis man ikke har en grundlæggende viden om sit lokalpolitiske system og den kommunale service, så kan det være svært at følge med i den lokalpolitiske debat, og man har dårlige forudsætninger for at blive hørt og deltage i lokaldemokratiet på anden vis.

Vi har undersøgt borgernes lokalpolitiske viden på to forskellige måder. For det første har vi spurgt til, hvor godt informeret om kommunalpolitik borgerne mener, de er. For det andet har vi stillet borgerne en række faktuelle spørgsmål for at undersøge, hvor meget respondenterne reelt ved om udvalgte forhold. Denne sidste spørgemåde har været afprøvet i en række tidligere undersøgelser (Kjær og Mouritzen 2003; Delli Carpini 2005; Hjelmar og Hansen 2013).

På denne baggrund kan vi belyse både den *oplevede* og den *faktiske* viden om kommunalpolitik. Dette giver en større sikkerhed i målingen, herunder en viden om, hvor stor overensstemmelse der er mellem borgernes oplevede og faktiske viden om kommunalpolitik, altså om borgerne ved lige så meget om lokalpolitik, som de mener, de gør.

I det følgende ses det, hvor godt informeret borgerne mener, de er, om kommunalpolitik.

Figur 3.3 Hvor godt informeret borgerne mener, de er om kommunalpolitik

Note: n = 970 (vægtet). Se spørgsmål nr. A10 i Bilag 1.

Det ses, at borgerne generelt oplever, at de er forholdsvis godt informeret om lokalpolitik. 64 % mener, at de meget godt, godt eller nogenlunde er informeret med hensyn til, hvad der sker kommunalpolitisk i deres kommune.

Ser vi på den faktiske viden om kommunalpolitik, så bekræfter det overordnet set dette billede. Følgende Tabel 3.1 viser borgernes faktiske viden om nogle nøgleforhold i deres kommune.

Tabel 3.1 Borgernes kendskab til deres borgmester og ansvaret for udvalgte serviceopgaver

	Mener at vide det	Rigtige svar	Forkerte svar
Viden om borgmester			
Borgmesterens navn (A24, A24a)	70 %	64 %	6 %
Borgmesterens parti (A25)	81 %	74 %	7 %
Viden om ansvaret for serviceopgaver			
Behandling af byggetilladelser (A26_1)	93 %	86 %	7 %
Hjemmehjælp og pleje til de ældre (A26_2)	94 %	80 %	14 %

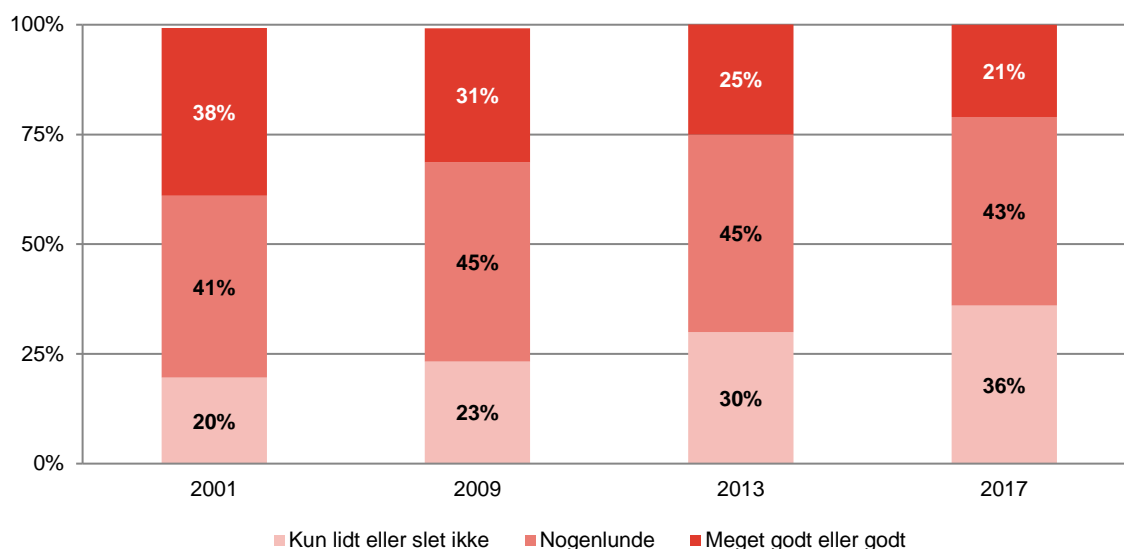
Note: Et svar er kodet som korrekt, såfremt respondenter henholdsvis kender en del af borgmesterens navn, kender borgmesterens parti, og såfremt respondenter svarer, at det er kommunerne, der har ansvaret for at behandle byggetilladelser, ansvaret for hjemmehjælp og ansvaret for pleje til de ældre.

Vi har målt borgernes faktiske viden om lokalpolitik og lokaldemokrati ud fra de ovenstående fire spørgsmål om centrale forhold i deres egen kommune. Det fremgår, at deres viden om deres borgmester og udvalgte serviceopgaver er forholdsvis høj: korrekte svar svinger mellem 64-86 %, altså et forholdsvis højt niveau.

Ser vi på, hvilke vælgergrupper der har den mindste viden om lokalpolitik, ses grundlæggende det samme mønster, som vi så i forhold til interessen for lokaldemokrati: Det er navnlig borgere med kort uddannelse, yngre borgere (18-29 år) og borgere med lille lokal tilknytning, som har en forholdsvis lille viden om lokalpolitik.

Ser vi på udviklingen i viden om lokalpolitik gennem de seneste godt 15 år, ses følgende billede:

Figur 3.4 Udviklingen i, hvor godt informeret borgerne mener, de er om lokalpolitik

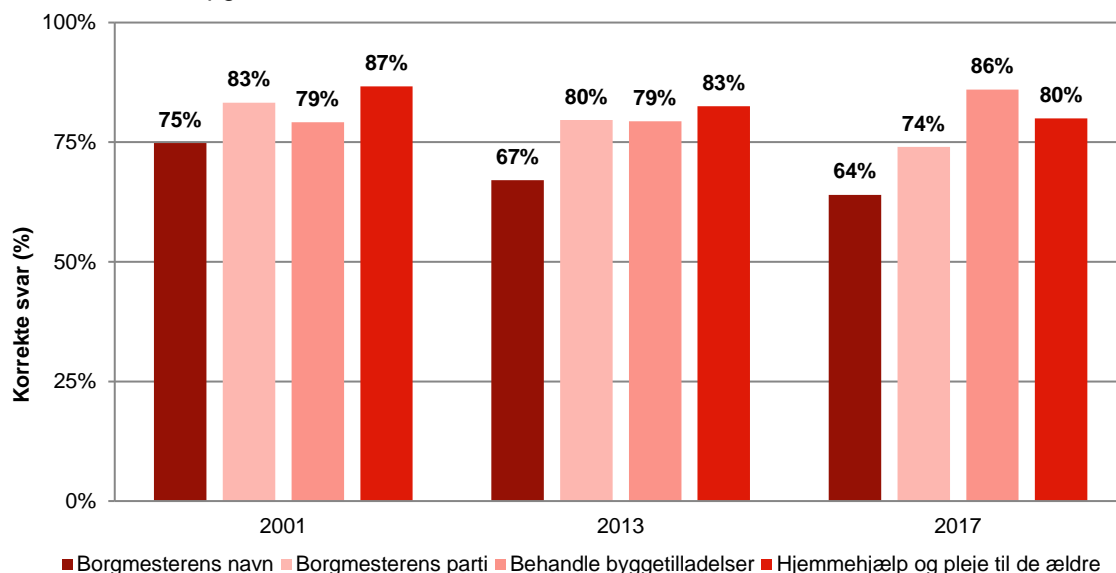

Note: Andele i 2001, 2013 og 2017 er vægtede og i 2009 uvægtede.

Det fremgår, at udviklingen går entydigt i retning af, at der er færre, som føler sig godt eller meget godt informeret om lokalpolitik, mens der tilsvarende er stadig flere borgere, som giver udtryk for, at de kun er lidt eller slet ikke informeret om lokalpolitik.

Ser vi på udviklingen i den faktuelle viden om lokalpolitik, ses et tilsvarende mønster:

Figur 3.5 Udviklingen i borgernes kendskab til deres borgmester og ansvaret for udvalgte serviceopgaver

Note: Andele i 2001, 2013 og 2017 er vægtede. Der kan være forskel på, hvordan et korrekt svar på borgmesterens navn er blevet kodet i undersøgelsen fra 2001, så disse tal skal derfor tolkes med forsigtighed. Data fra 2009 er ikke medtaget, da de ikke er fuldt sammenlignelige.

Den overordnede tendens er, at borgernes faktiske viden om lokalpolitiske forhold er blevet mindre siden 2001. Det bekræfter altså det billede, som vi så tidligere i forhold til borgernes oplevede viden.

4 Borgernes deltagelse i lokaldemokratiet

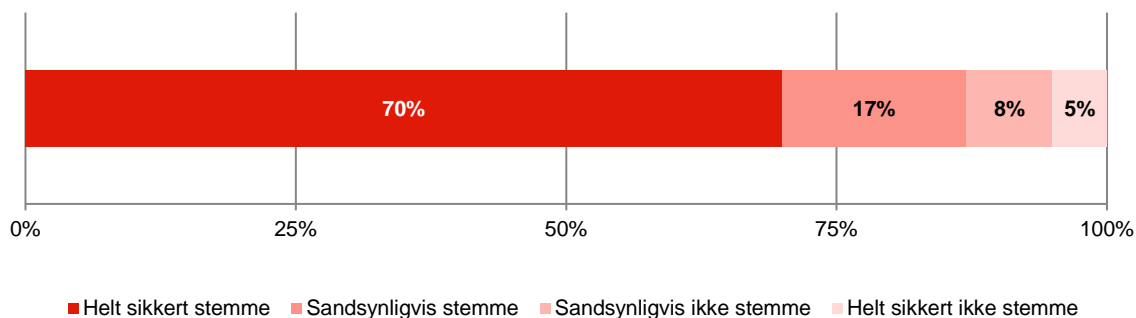
I dette kapitel ser vi nærmere på borgernes deltagelse i lokaldemokratiet. Vi skelner i det følgende mellem to grundlæggende typer af lokalpolitisk deltagelse: deltagelse i lokale valg (kommunalvalg) og deltagelse i øvrige lokalpolitiske aktiviteter (møder, debat, brugerbestyrelser m.m.)

Deltagelse betragtes som en helt afgørende faktor for sundhedstilstanden i et demokrati (Dahl 1989; Pateman 1970). En høj deltagelse ved politiske valg er således et udtryk for, at det politiske system og de folkevalgte politiske repræsentanter opfattes som legitimt af befolkningen (Hjelmar og Hansen 2013). Omvendt viser en lav valgdeltagelse, at der i vælgerbefolkningen ikke er en bred accept af de etablerede politiske institutioner og en opbakning til politikernes mandat til at handle på folkets vegne. Derudover fordrer et aktivt og levende demokrati også en bredere deltagelse i samfundets institutioner i form af, at borgergrupper deltager i beslutningsprocesserne, og at borgerne generelt inddrages i de offentlige beslutningsprocesser (Dahl 1989; Pateman 1970).

4.1 Borgerens deltagelse i kommunalvalg

Borgerne er i undersøgelsen blevet spurgt om, hvor sandsynligt det er, at de ville stemme, hvis der blev afholdt kommunalvalg i morgen.

Figur 4.1 Sandsynligheden for at stemme, hvis der blev afholdt kommunalvalg i morgen

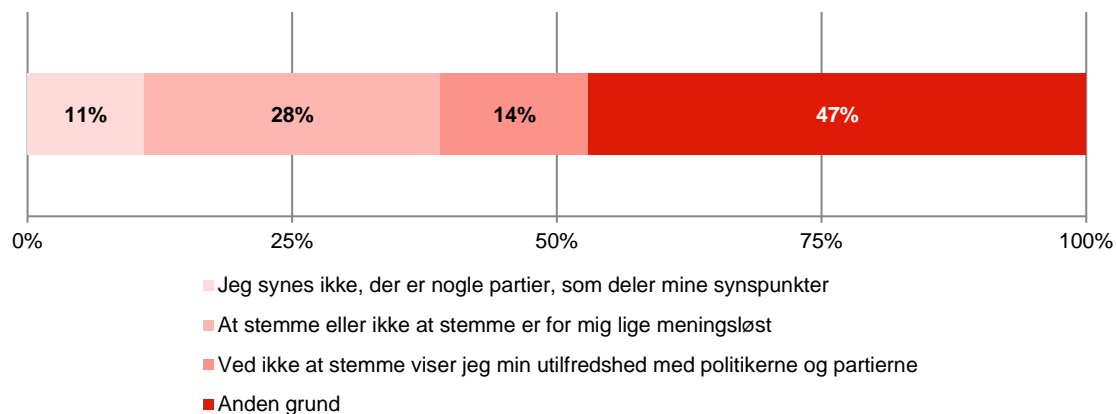

Note: n = 970 (vægtet). Se spørgsmål nr. A1 i Bilag 1.

Det fremgår, at 70 % mener, at de helt sikkert vil stemme, hvis der var kommunalvalg i morgen. Blot 13 % giver udtryk for, at de sandsynligvis ikke eller helt sikkert ikke ville stemme, hvis der var kommunalvalg i morgen. Dette indikerer, at der bredt i vælgerbefolkningen er en vilje til at stemme ved kommunalvalg. Tidligere undersøgelser og analyser har peget på, at der er en lang række grunde til dette forhold, hvor den vigtigste synes at være, at man gennem at stemme viser sin opbakning og støtte til det lokale demokrati (Frandsen 2003; Hjelmar og Hansen 2013).

I undersøgelsen spurgte vi de borgere, som ikke forventede at stemme ved næste kommunalvalg, hvad grunden til dette var:

Figur 4.2 Grunde til at borgere ikke forventer at stemme ved et kommunalvalg

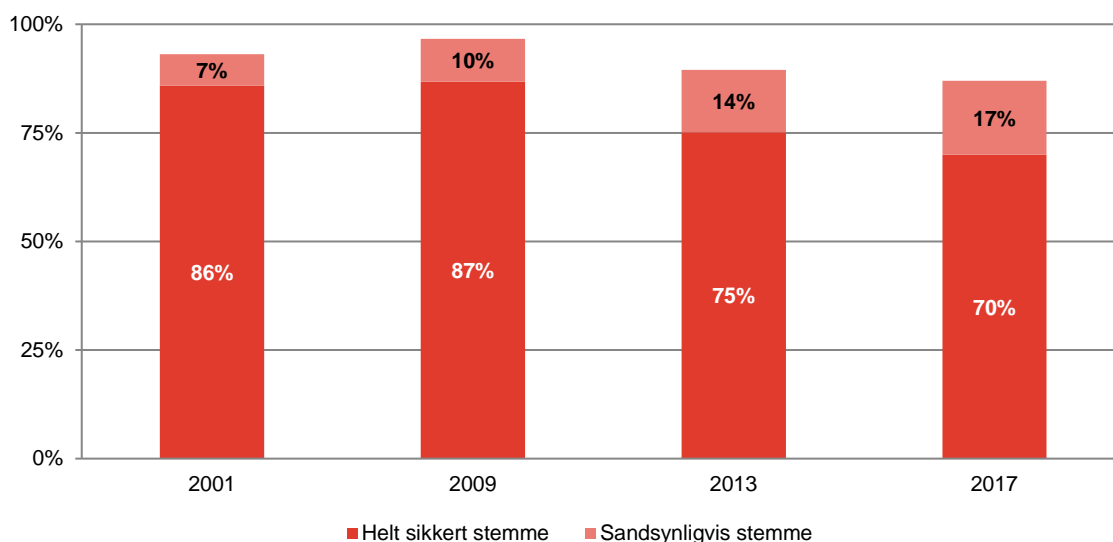
Note: n = 66 (vægtet). Svarpersonen kan afgive flere svar, Se spørgsmål nr. A271 i Bilag 1.

Figur 4.2 viser, at der kan være en lang række grunde til, at man ikke forventer at ville stemme ved et kommende kommunalvalg. En grund, som nævnes hyppigt (28 %), er, at det forekommer meningsløst at stemme, men der kan også være en lang række andre grunde, som gemmer sig under kategorien "Anden grund".⁴

Det er først og fremmest borgere med en videregående uddannelse, borgere over 30 år, og borgere med en stærk lokal tilknytning, som giver udtryk for, at de vil stemme ved et kommunalvalg. Det er et mønster, som vi også så i forhold til borgernes interesse for og viden om lokalpolitik.

Se vi på udviklingen over tid i forhold til sandsynligheden for, at borgerne ville stemme, hvis der var kommunalvalg i morgen, så ses følgende billede:

Figur 4.3 Udviklingen i sandsynligheden for at stemme, hvis der blev afholdt kommunalvalg i morgen

Note: Andele i 2001, 2013 og 2017 er baseret på vægtede data, mens data fra 2009 er uvægtede.

⁴ I 2013-undersøgelsen var der mulighed for, at respondenterne kunne angive mere specifikt, hvad denne "anden grund" var. Det viste sig, at svarene dækkede over meget forskellige grunde, hvoraf de fleste dog i realiteten var dækket af de tre øvrige svarmuligheder i spørgsmålet.

Det fremgår, at tilkendegivelsen af, at borgerne vil stemme ved kommunalvalg, er faldet markant siden 2009. Tilkendegivelsen af, at borgerne helt sikkert vil stemme, er faldet fra 87 % i 2009 til 70 % i 2017 – et fald på 17 procentpoint på bare 8 år.

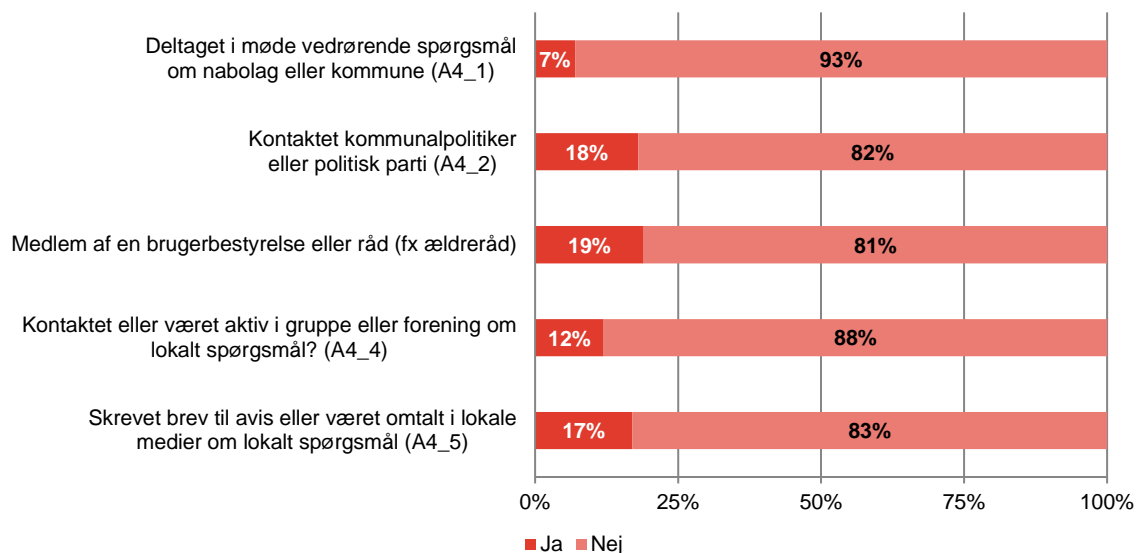
Dette resultat siger først og fremmest noget om interessen for lokalpolitik og opbakningen til lokaldemokratiet. Resultatet indikerer, at færre borgere end tidligere opfatter det at stemme som en selvfølge, men resultatet kan dog ikke bruges til direkte at forudsige noget omkring, hvordan den faktiske valgdeltagelse vil blive i november 2017. Der er en lang række faktorer, som har indflydelse på den faktiske valgdeltagelse, som denne måling fra foråret 2017 ikke tager højde for.

Den faktiske valgdeltagelse i 2001 blev 85 %, og den høje valgdeltagelse skyldtes først og fremmest, at der samtidig med kommunalvalget blev afholdt folketingsvalg. I 2009 blev valgdeltagelsen 66 %, og denne lave valgdeltagelse kan tilskrives, at der ikke var meget opmærksomhed omkring kommunalvalget, bl.a. på grund af en landspolitisk debat, der trak opmærksomheden væk fra lokalpolitikken (Hjelmar og Hansen 2013). I 2013 blev valgdeltagelsen lige knapt 72 %, hvilket var højere end forventet og skyldtes stor opmærksomhed omkring kommunalvalget, bl.a. som følge af bred mediedækning.

4.2 Borgernes deltagelse i øvrige lokaldemokratiske aktiviteter

I undersøgelsen blev der også spurgt om, hvorvidt borgerne inden for de seneste 2 år havde taget kontakt til politikere, deltaget i lokalpolitiske debatter og møder eller været aktive i lokale foreninger omkring lokale spørgsmål.

Figur 4.4 Borgernes brug af deltagelsesaktiviteter inden for de sidste 2 år

Note: n = A70 (vægtet). Se spørgsmål nr. A4 i Bilag 1.

Det fremgår, at borgerne gør brug af forskellige typer af aktiviteter og deltager i det lokale demokrati på forskellige måder. Oftest deltager borgerne i møder vedrørende lokale spørgsmål (17 %), er aktive i lokale foreninger omkring lokale spørgsmål (18 %) eller er medlem af en brugerbestyrelse eller et lokalt råd (19 %). Tidligere undersøgelser på området har vist, at det er godt hver tredje borger, som har deltaget i mindst én deltagelsesaktivitet inden for de seneste 2 år (Hjelmar og Hansen 2013: 44).

I forhold til, hvilke grupper i befolkningen der særligt er aktive, ses et tilsvarende mønster som tidligere: Det er først og fremmest borgere over 30 år med stærk lokal tilknytning, som deltager i de lokalpolitiske aktiviteter.

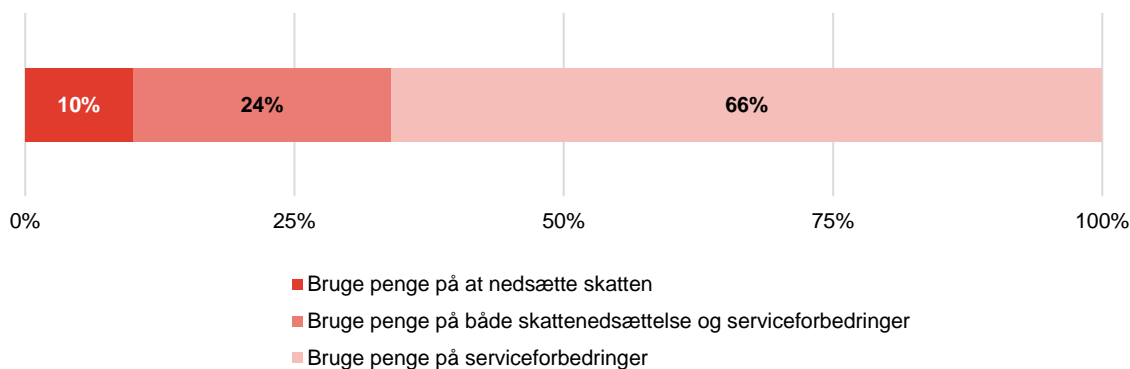
Ser vi på udviklingen fra 2013, hvor de samme spørgsmål blev stillet, og frem til 2017, så er der ikke nogle markante og gennemgående forskelle i deltagelsen i lokalpolitiske aktiviteter.

5 Borgernes prioriteringer i lokalpolitikken

I undersøgelsen blev borgerne spurgt om deres overordnede prioriteringer i forhold til lokalpolitikken. Borgerne blev spurgt om deres holdninger til serviceforbedringer kontra skattnedsættelser og om prioriteringen af de forskellige politikområder, som kommunen bruger penge på (ældreområdet, det sociale område m.m.). Dette område er kun sparsomt belyst i den danske forskningslitteratur de seneste 15 år (Kjær og Mouritzen 2003; Denters m.fl. 2012; Hjelmar og Hansen 2013). Det er derfor kun i begrænset omfang muligt at analysere udviklingen på området over tid.

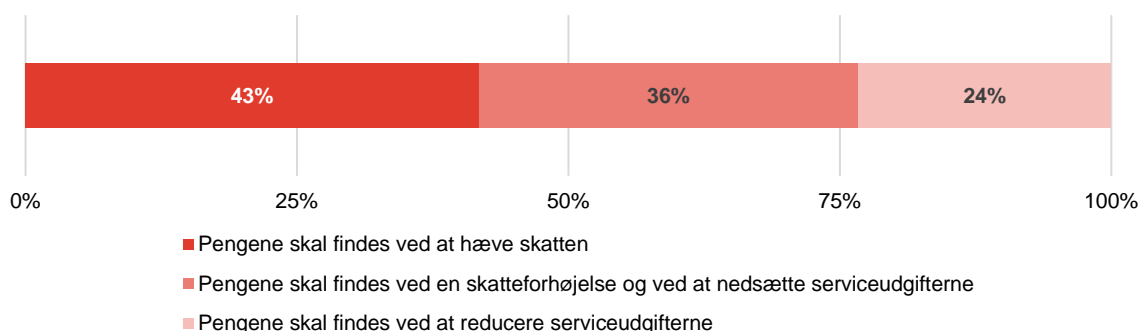
For at få belyst borgernes holdninger til, hvorvidt man bør prioritere serviceforbedringer i kommunen eller en skattnedsættelse, er gennemført et survey-eksperiment. Den ene halvdel af respondenterne er blevet bedt om at prioritere kommunale midler i tilfælde af et øget kommunalt tilskud, og den anden halvdel er blevet bedt om at prioritere kommunale midler i tilfælde af et mindsket kommunalt tilskud. Der ses følgende billede:

Figur 5.1 Prioritering i tilfælde af et øget statsligt tilskud til kommunen

Note: n = 490 (vægtet). Se spørgsmål nr. A27_1 i Bilag 1.

Figur 5.2 Prioritering i tilfælde af et mindre statsligt tilskud til kommunen

Note: n = 472 (vægtet). Se spørgsmål nr. A27_2 i Bilag 1.

Det ses, at borgerne generelt prioriterer serviceforbedringer og prioriterer at sætte skatten op frem for at reducere serviceniveauet i tilfælde af et mindsket statsligt tilskud til kommunerne. 66 % af borgerne vil bruge øgede kommunale midler udelukkende til serviceforbedringer frem for en skattnedsættelse. Endnu mere markant er det, at blot 16 % af borgerne mener, at et faldende kommunalt tilskud skal dækkes udelukkende ved at reducere serviceudgifterne og uden en skatteforhøjelse.

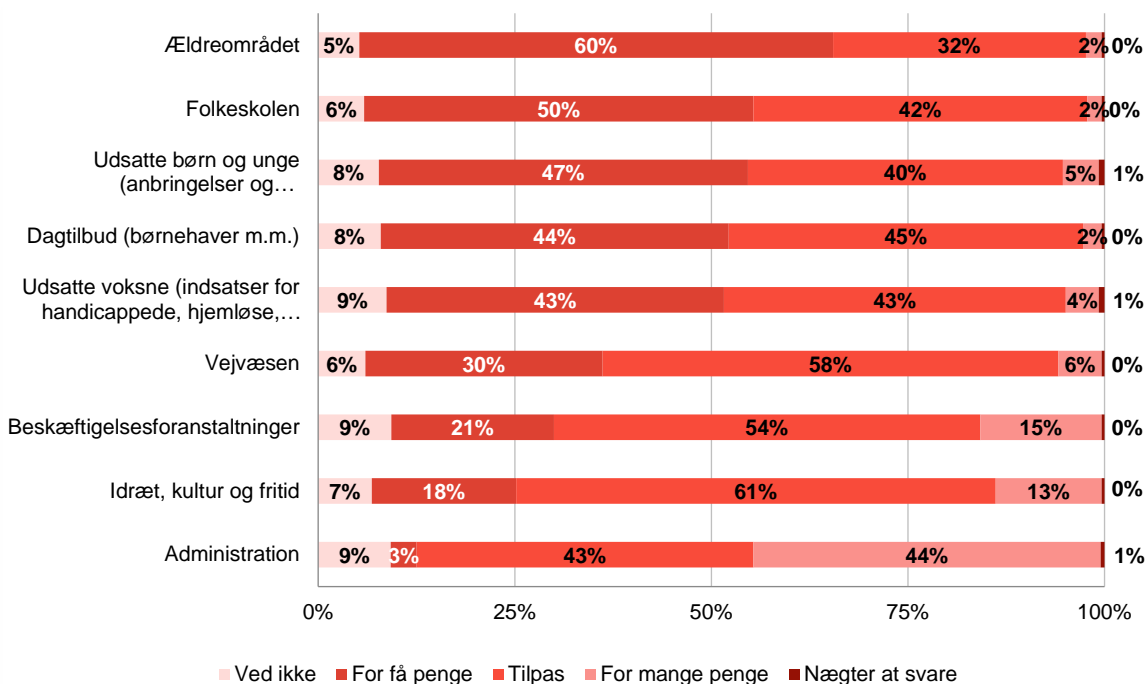
Survey-eksperimentet giver mulighed for at vurdere, hvordan borgernes prioriteringer er i økonomiske opgangstider (øget statsligt tilskud) og økonomiske nedgangstider (mindsket statsligt tilskud). Det fremgår, at i økonomiske opgangstider er der et markant flertal for at prioritere serviceforbedringer (66 %), mens kun ganske få (10 %) udelukkende fokuserer på skattemæssigheder. Samtidig fremgår det, at det i økonomiske nedgangstider er 43 %, som prioriterer at bevare serviceniveauet gennem en skatteforhøjelse, mens den øvrige del af vælgerbefolkningen er klar til at reducere serviceniveauet.

Konklusionen er dermed, at der i økonomiske opgangstider er et flertal af borgerne, som mener, at den bedre økonomi skal omsættes i mere service frem for skattemæssigheder. Omvendt er der i nedgangstider flere borgere, som peger på, at kommunens økonomi skal genoprettes ved at hæve skatten frem for at reducere serviceudgifterne.

Ser man på, om der er markante forskelle mellem befolkningsgrupperne i forhold til dette spørgsmål, så fremgår det af analysen, at der er en tendens til, at de ældre (60 år+) i særlig grad prioriterer serviceforbedringer frem for skattemæssigheder. I forhold til køn, uddannelse, lokal tilknytning og andre undersøgte karakteristika er der ikke markante og gennemgående forskelle.

I undersøgelsen har vi også spurgt til, hvilke områder som borgerne synes, at kommunen bruger for få, tilpas eller for mange penge på. I det følgende er det illustreret, hvilke områder borgerne mener, at kommunen bruger henholdsvis for få og for mange penge på.

Figur 5.3 Borgernes prioritering af, hvilke områder kommunen skal bruge flere eller færre penge på

Note: n = 956-957 (vægtet). Se spørgsmål nr. A26 i Bilag 1.

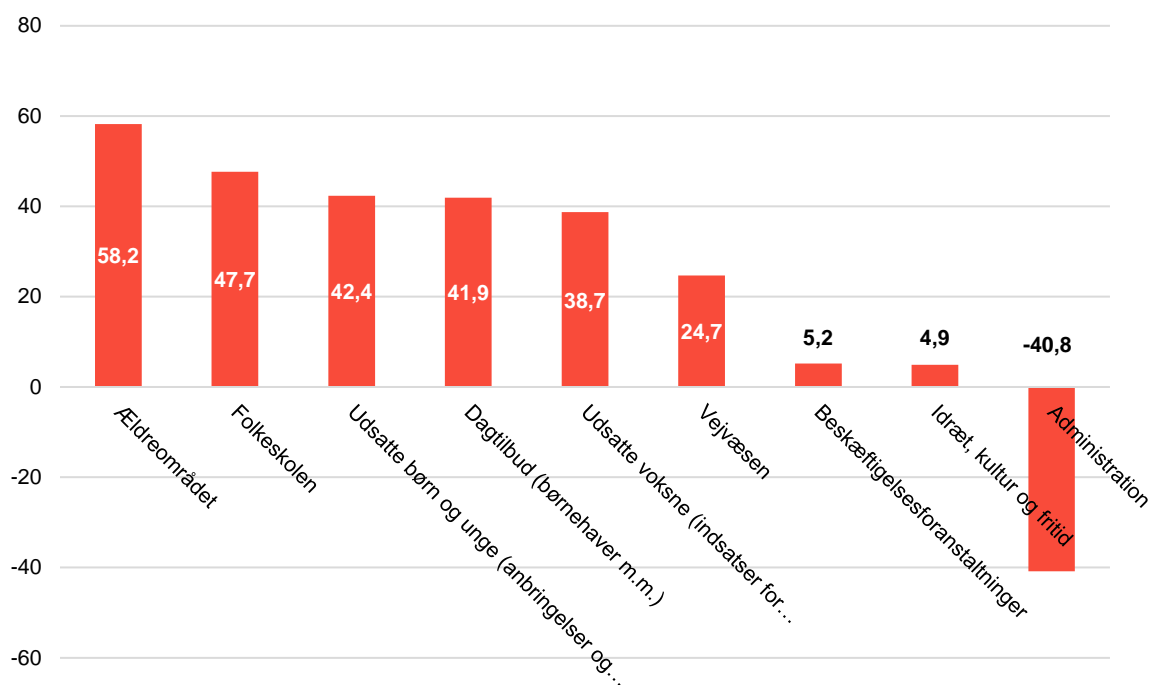
Borgerne giver udtryk for, at der skal anvendes flere kommunale midler på ældreområdet (60 %), mens ganske få borgere mener, at det er et område, der skal bruges færre penge på (2 %). Også folkeskolen, udsatte børn og unge, dagtilbud (børnehaver m.m.) og udsatte voksne er eksempler på

områder, hvor borgerne i høj grad giver udtryk for, at der skal anvendes flere kommunale midler end i dag, og hvor villigheden til at skære ned er meget lille.

Den kommunale administration skiller sig ud fra de andre områder i form af, at forholdsvis mange mener, at det er et område, der kan skæres ned på (44 %), mens kun ganske få borgere mener, at det er et område, der skal tilføres flere midler (3 %). Beskæftigelsesområdet, vejvæsen samt idræt, kultur og fritid er eksempler på områder, hvor borgerens holdninger til, hvordan der skal prioriteres, er mere blandede.

En illustrativ måde at fremstille borgernes prioriteringer på er at konstruere en score, der beregner forskellen mellem, hvor mange der har svaret "For få penge", og hvor mange der har svaret "For mange penge". Jo højere og mere positiv en score, jo mere klart prioriterer man et givent kommunalt område. Beregnet på denne måde ser billedet ud som nedenfor.

Figur 5.4 Borgernes prioritering af, hvilke områder kommunen skal bruge flere penge på

Det ses, at der er tale om det samme overordnede billede, som vi så i forbindelse med Figur 5.3. Fremstillet på denne måde fremstår forskellene i borgernes prioriteringer dog endnu klarere.

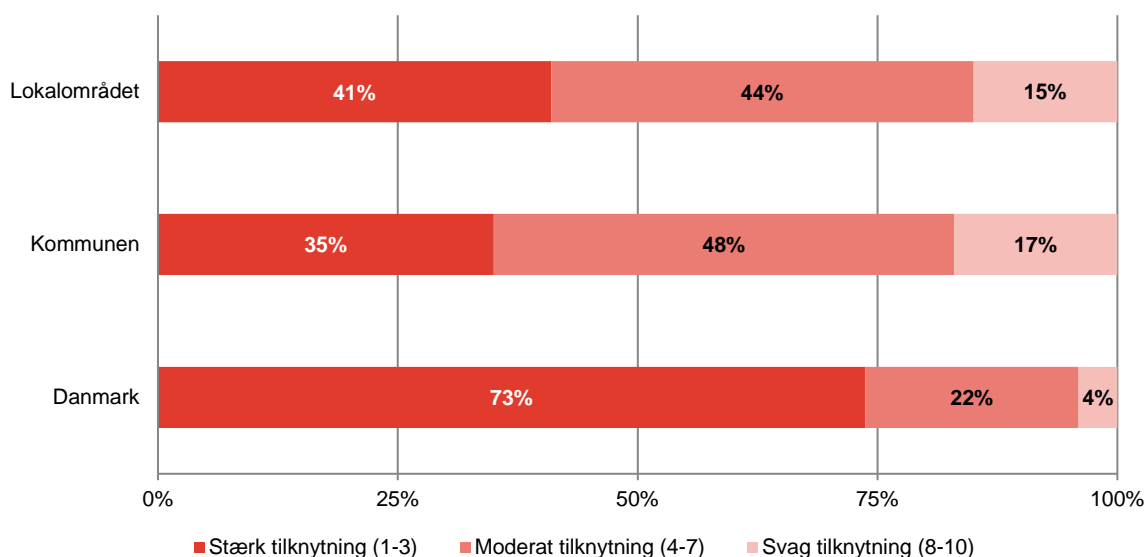
I 2013-undersøgelsen blev der også lavet en analyse af borgernes prioriteringer af kommunale områder, men undersøgelsen er ikke fuldt sammenlignelig med 2017-undersøgelsen (Hjelmar og Hansen 2013). Grundlæggende set kan man dog ikke umiddelbart notere de store forskelle mellem borgernes prioriteringer i 2013 og i 2017.

6 Borgernes tilknytning til lokalområdet

I dette kapitel ser vi på, hvor tilknyttet borgerne føler sig til tre typer af områder: lokalområdet (bydelen eller landsbyen, hvor man bor), kommunen, man bor i, og Danmark som helhed. Dette er et interessant aspekt at medtage i en analyse af lokaldemokratiet, da det er blevet påvist, at borgernes holdninger til lokaldemokratiet er påvirket af, om man føler et tilhørsforhold til sin lokalområde og kommune (Kjær 2003; Hjelmar og Hansen 2013). Jo stærkere tilknyttet man som borger er til sit lokalområde og kommunen, jo mere interesseret vil man typisk være i lokale forhold og i højere grad deltage i lokalpolitiske aktiviteter.

I undersøgelsen blev borgerne bedt på en skala fra 1 til 10 om at vurdere, hvor tilknyttet de føler sig til deres lokalområde, til den kommune, de bor i, og til Danmark generelt. Resultaterne fremgår af Figur 6.1.

Figur 6.1 Borgernes tilknytning til geografiske områder

Note: n = 949-950 (vægtet). Se spørgsmål nr. A33 i Bilag 1.

Det fremgår, at borgerne generelt føler den stærkeste tilknytning til Danmark, mens den mindste tilknytning er i forhold til kommunen. 73 % af borgerne føler en stærk tilknytning til Danmark, mens det tilsvarende er 41 % af borgerne i forhold til lokalområdet og 35 % i forhold til kommunen.

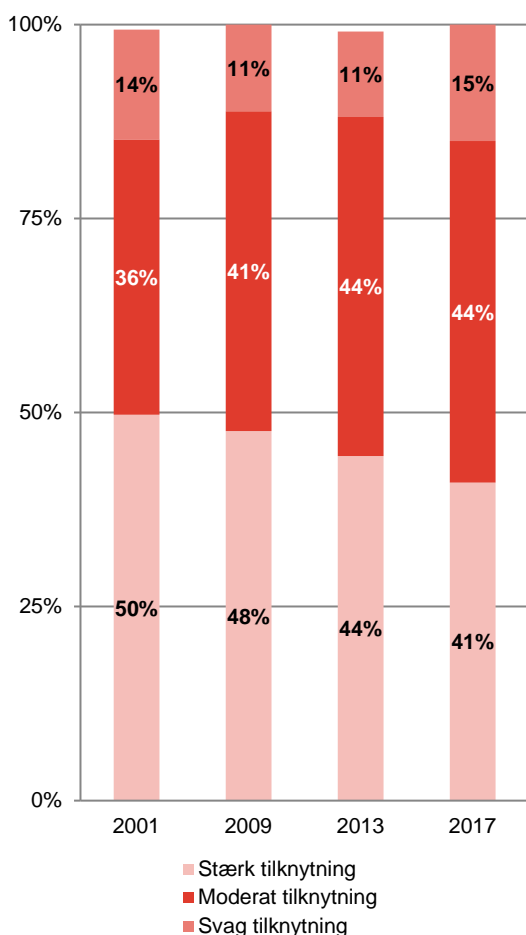
Det er navnlig ældre borgere (60 år+), der føler en stærk tilknytning til deres lokalområde og kommune. Tidligere undersøgelser har vist, at der er en stærk sammenhæng mellem tilknytning til lokalområdet og tilknytning til kommunen. Jo stærkere man er tilknyttet lokalområdet, jo stærkere vil man typisk også være tilknyttet til kommunen. Dette bekræftes af en statistisk analyse (regressionsanalyse) lavet på baggrund af 2017-data.⁵

Ser vi på udviklingen over de seneste godt 15 år i forhold til tilknytningen til lokalområdet og til kommunen, ses følgende billede:

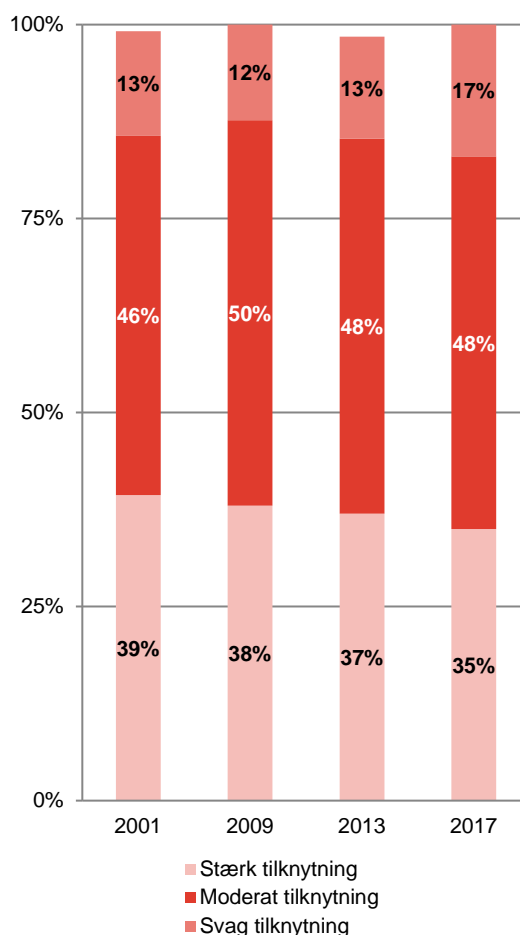
⁵ Analysen kan rekvireres ved henvendelse til forfatterne.

Figur 6.2 Udviklingen i borgernes tilknytning til geografiske områder

a. Tilknytning til lokalområdet

b. Tilknytning til kommunen

Note: Andele i 2001, 2013 og 2017 er vægtede, mens data fra 2009 er uvægtede.

Det fremgår af Figur 6.2, at der i løbet af de seneste 15 år har været en generel tendens til en faldende andel af borgere med stærk tilknytning til lokalområdet. Dette ses ikke i samme grad i forhold til kommunen, hvilket umiddelbart er overraskende set i forhold til de bekymringer for borgernes følelse af tilknytning, man har haft i forbindelse med kommunalreformen og sammenlægningen af 66 kommuner ud af de nuværende 98 kommuner (Kjær 2003; Hansen og Hjelmar 2015).

Samlet set kan tendensen til en svagere tilknytning til lokalområdet (og i mindre omfang kommunen) være med til at forklare den faldende interesse og deltagelse i lokaldemokratiet, som denne analyse har peget på.

7 Unge og lokaldemokratiet

Det er blevet påvist, at unge er blandt de grupper, der har den laveste valgdeltagelse i vælgerbefolkningen, og samtidig ses det, at deres valgdeltagelse er faldende (Bhatti m.fl. 2013). Samtidig ses det, at lokaldemokratisk deltagelse i høj grad etableres i de unge år, og det er derfor vigtigt for lokaldemokratiets vælgermæssige opbakning at engagere de unge i lokaldemokratiet allerede i forbindelse med de unges første kommunalvalg.

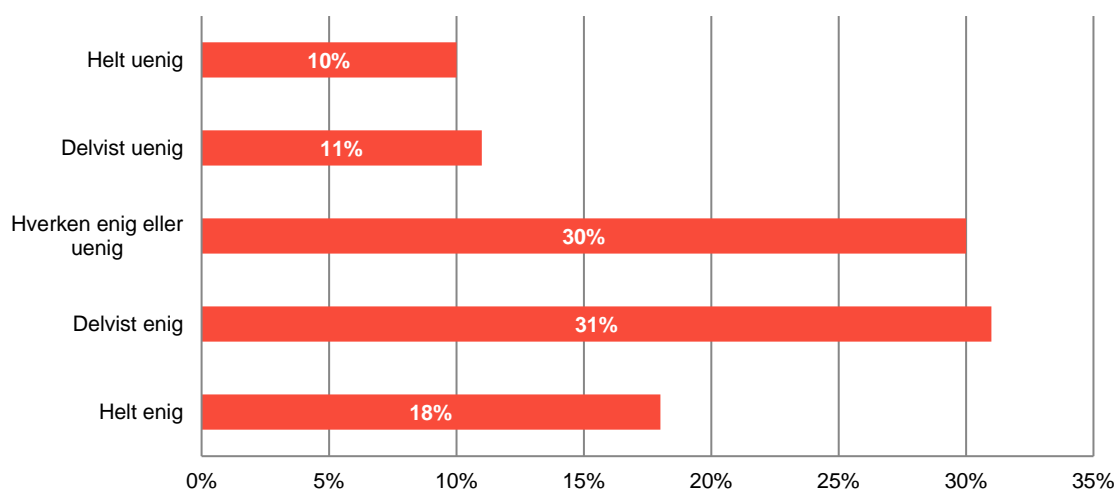
Ud af de godt 4 millioner vælgere er ca. hver niende mellem 18 og 24 år gammel (godt 11 % af den samlede vælgerbefolkning på ca. 4,65 millioner borgere). Disse unge vælgere vil være en stor del af vælgerbefolkningen de næste mange år, hvilket yderligere understreger vigtigheden i at engagere denne vælgergruppe i forhold til lokaldemokratisk deltagelse.

En tidligere undersøgelse har også vist, at de unge er underrepræsenterede i landets kommunalbestyrelser (Hjelmar og Hansen 2013). Alderen for det gennemsnitlige kommunalbestyrelsesmedlem har inden for de seneste valgperioder typisk ligget omkring de 50 år, hvilket skal ses i forhold til en gennemsnitsalder i befolkningen på ca. 41 år. Endvidere har andelen af kommunalbestyrelsesmedlemmer mellem 18 og 30 år inden for de seneste valgperioder typisk ligget omkring 4 %, selvom de 18-30-årige udgør ca. 16 % af befolkningen (Hjelmar og Hansen 2013).

I analysen er det hidtil fremgået, at de unge (18-24 år) er karakteriseret ved at have en generelt lavere interesse for lokalpolitik, en mindre viden herom og en mindre deltagelse i lokaldemokratiet. Det er også blevet påpeget, at dette bl.a. hænger sammen med, at de unge føler en mindre tilknytning til lokalområdet og kommunen. Dette er bl.a. blevet forklaret med, at de unge er i en fase af deres liv, hvor de flytter meget, og de som følge heraf ikke knytter sig så meget til lokalområdet (Valgretskommissionen 2011).

I undersøgelsen har vi direkte adspurgt de unge, om de mener, at det er uinteressant for unge at deltage i lokalpolitik i deres kommune.

Figur 7.1 Udsagn om at det er uinteressant for unge at deltage i lokalpolitik

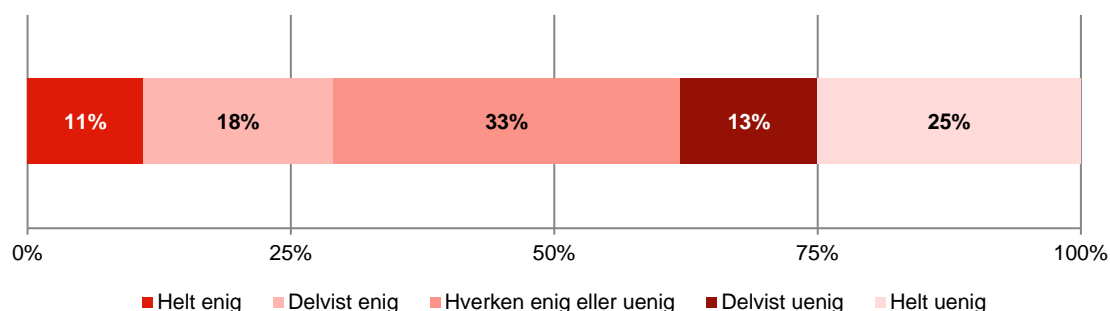
Note: n = 196 (vægtet). Spørgsmålet er kun stillet til unge (18-24-årige) respondenter. Se spørgsmål nr. A29_a i Bilag 1.

Det ses af Figur 7.1, at blot 21 % af de unge er uenige i, at det er uinteressant at deltage i lokalpolitik i deres kommune. Fire ud af fem unge har altså en grundlæggende opfattelse af, at det i et eller andet omfang er uinteressant at deltage i lokalpolitik.

Det er ikke muligt direkte at sammenligne med tidligere undersøgelser på området. Undersøgelsen fra 2013 indikerer dog, at de unge også på det tidspunkt havde en lignende opfattelse. 29 % gav her udtryk for, at det var svært eller uinteressant for unge at deltage i lokalpolitik i deres kommune (Hjelmar og Hansen 2013: 63).

I undersøgelsen spurgte vi også direkte til, hvorvidt de unge ville interessere sig mere for lokalpolitik, hvis der var flere unge i byrådet.

Figur 7.2 Hvorvidt interessen for lokalpolitik kunne styrkes af flere unge i kommunalbestyrelsen

Note: n = 196 (vægtet). Spørgsmålet er kun stillet til unge (18-24-årige) respondenter. Se spørgsmål nr. A29_b i Bilag 1.

Det ses, at knapt 30 % af de unge er enige i, at de ville interessere sig mere for lokalpolitik, hvis der var flere unge i byrådet. Dette er et lidt overraskende resultat. I 2013-undersøgelsen var det 47 % af de unge, som mente, at de ville interessere sig mere for lokalpolitik, hvis der var flere unge i byrådet.

Det er forholdsvis få unge, som er blevet adspurgt (157 unge i 2013 og 196 unge i 2017), men forskellen mellem 2013 og 2017 er statistisk signifikant. Hvad denne forskel skyldes, er uklart og vil kræve en mere kvalitativ undersøgelse at få belyst.

Litteratur

- Acock, Alan, Harold D. Clarke & Marianne C. Stewart (1985). "A New Model for Old Measures: A Covariance Structure Analysis of Political Efficacy", *The Journal of Politics*, vol. 47, no. 4, pp. 1062-1084.
- Andersen, Jørgen Goul (1992a). "Politikerleden – myte eller realitet?", side 127-160 i Jørgen Goul Andersen, Hans Jørgen Nielsen, Niels Thomsen og Jørgen Westerståhl (red.), *Vi og vore politikere*. København: Spektrum.
- Andersen, Jørgen Goul (1992b). "Årsager til mistillid", side 161-202 i Jørgen Goul Andersen, Hans Jørgen Nielsen, Niels Thomsen og Jørgen Westerståhl (red.), *Vi og vore politikere*. København: Spektrum.
- Andersen, Jørgen Goul (2000a). "Magt og afmagt: Nyt perspektiv på >>political efficacy<<", side 123-152 i Jørgen Goul Andersen, Lars Torpe og Johannes Andersen (red.), *Hvad folket magter. Demokrati, magt og afmagt*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Andersen, Johannes (2000b). "Borgerne og det lokale styre", side 25-46 i Jørgen Goul Andersen, Lars Torpe og Johannes Andersen (red.), *Hvad folket magter. Demokrati, magt og afmagt*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Bhatti, Yosef og Kasper Møller Hansen (2010a). *Valgdeltagelsen ved kommunalvalget 17. november 2009*. Københavns Universitet.
- Bhatti, Yosef og Kasper Møller Hansen (2010b). "Kommunalreformens betydning for den kommunale valgdeltagelse". *Tidsskriftet Politik*, vol. 13, nr. 3, s. 6-16.
- Bhatti, Yosef, Jørgen Elklit og Kasper Møller Hansen (2013). "Hvorfor faldt valgdeltagelsen?", side 61-79 i Jørgen Elklit og Ulrik Kjær (red.), *KV09: Analyser af kommunalvalget i 2009*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Bhatti, Yosef, Jens Olav Dahlgård, Jørgen Elklit og Kasper M. Hansen (2016). Hvorfor steg valgdeltagelsen? Kap. 7 i Jørgen Elklit, Christian Elmelund-Præstekær og Ulrik Kjær (red.), *KV13. Analyser af kommunalvalget 2013*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Christensen, Dag Arne, Sveinung Arnesen, Guro Ødegård og Johannes Bergh (2013). *Valgdeltagelsen ved kommunestyrevalget 2011. Rapport (2013:001)* Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Dahl, R. (1989). *Democracy and Its Critics*. Yale: Yale University Press.
- Delli Carpini, M. X. (2005). An overview of the state of citizen's knowledge about politics. Publiceret på http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1053&context=asc_papers.
- Denters, B., Mouritzen, P.E. og L.E. Rose (2012): *Size and local democracy: A summary of findings from Switzerland, Norway, Denmark and the Netherlands*. 22nd IPSA World Conference, Madrid, Spain, 8-12 juli 2012.
- DUF notat (2011): *DUF undersøgelser i forhold til lokaldemokratiet*. Notat afleveret af Dansk Ungdoms Fællesråd til Økonomi- og Indenrigsministeriet, april 2013.
- Frandsen, Annie Gaardsted (2003). "Deltagelse ved kommunalvalg", side 109-126 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

- Hansen, Sune Welling og Ulf Hjelmar (2015). "Når kommuner bliver større: de korte og mere langsigtede konsekvenser for lokaldemokratiet", *Politica*, 47(3):464-484.
- Hjelmar, Ulf og Sune Welling Hansen (2013). *Lokalpolitik og borgere. Resultater fra en borgerundersøgelse om deltagelse, kendskab, holdninger og ønsker til lokaldemokratiet*. København: KORA.
- Houlberg, Kurt (2003a). "Hvad er et godt kommunestyre?", side 44-68 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Houlberg, Kurt (2003b). "Kommunalpolitisk deltagelse mellem valgene", side 127-146 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Kjær, Ulrik (2003). "Territorial tilknytning og identitet", side 69-83 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Kjær, Ulrik og Poul Erik Mouritzen (2003): *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Kjær, Ulrik; Ulf Hjelmar og Asmus Leth Olsen (2010). Municipal Amalgamations and the Democratic Functioning of Local Councils. The Case of The Danish 2007 Structural Reform. *Local Government Studies*, 36(4):569-585.
- KREVI (2009). *Strukturreformen udfordrer nærdemokratiet*. Aarhus.
- Lassen, D.D. og S. Serritslew (2010). Kommunalreformen og lokalpolitisk effektivitetsfølelse, *Politica*, 42(29):145-162.
- Levinsen, Klaus (2003a). "Interessen for kommunalpolitik", side 84-93 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Levinsen, Klaus (2003b). "Kommunalpolitisk tillid", side 147-161 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Lolle, Henrik (2003). "Kommunalpolitisk selvtillid", side 162-176 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Miller, Arthur. H. & Ola Listhaug (1999). "Political performance and institutional trust", in Pippa Norris, *Critical Citizens: Global Support for Democratic Governance*, Oxford: Oxford university Press, s. 204-216.
- Pateman, C. (1970). *Participation and Democratic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pedersen, Carsten Strømbæk (2003). "Viden om kommunalpolitik", side 94-108 i Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen (red.), *Kommunestørrelse og lokalt demokrati*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Sveriges Kommuner och Landsting (2012). *Medborgardialog för unga*. Stockholm.
- Valgretskommissionen (2011). *Demokrati for fremtiden. Valgretskommissionens betænkning om unges demokratiske engagement*, København.

Bilag 1 Spørgeskema og svarfordeling

Bilagstabel 1.1 A4_1: Har du inden for de seneste to år... Deltaget i et møde vedrørende et spørgsmål om dit nabolag eller din kommune?

	Procent	Frekvens
Ja	16,61	161,15
Nej	83,19	806,94
Nægter at svare	0,20	1,91
I alt	100	970

Bilagstabel 1.2 A4_2: Har du inden for de seneste to år... Kontaktet en kommunalpolitiker eller et politisk parti i kommunen?

	Procent	Frekvens
Ja	12,05	116,86
Nej	87,76	851,23
Nægter at svare	0,20	1,91
I alt	100	970

Bilagstabel 1.3 A4_4: Har du inden for de seneste to år... Kontaktet eller været aktiv i en gruppe eller forening om et lokalt spørgsmål?

	Procent	Frekvens
Ja	18,20	176,55
Nej	81,60	791,54
Nægter at svare	0,06	0,58
Ved ikke	0,14	1,32
I alt	100	970

Bilagstabel 1.4 A4_5: Har du inden for de seneste to år... Skrevet et brev til en avis eller været omtalt i lokale medier om et lokalt spørgsmål?

	Procent	Frekvens
Ja	6,71	65,06
Nej	93,10	903,03
Nægter at svare	0,06	0,58
Ved ikke	0,14	1,32
I alt	100	970

Bilagstabel 1.5 A6: På en skala fra 0-10, hvor nemt synes du personligt det er at deltage i politik? 0 betyder Særdeles svært, og 10 betyder Særdeles nemt

	Procent	Frekvens
0 Særdeles svært	7,53	73,05
01	3,29	31,94
02	6,94	67,34
03	10,50	101,84
04	7,82	75,88
05	28,45	275,92
06	7,53	73,00
07	8,06	78,18
08	8,11	78,65
09	1,52	14,71
10 Særdeles nemt	4,15	40,29
99 Ved ikke	0,77	7,42
99 Ved ikke	5,34	51,76
I alt	100	970

Bilagstabel 1.6 A5: Er du, eller har du været, medlem af en brugerbestyrelse eller et råd i din kommune, såsom bestyrelsen i en daginstitution eller et ældreråd?

	Procent	Frekvens
Ja	18,62	180,64
Nej	80,93	785,07
Nægter at svare	0,31	2,97
Ved ikke	0,14	1,32
I alt	100	970

Bilagstabel 1.7 A1: Forestil dig, at der blev afholdt kommunalvalg i morgen. Hvor sandsynligt er det, at du ville stemme? *Interviewer: Læs svarkategorierne op*

	Procent	Frekvens
1 Helt sikkert stemme	70,37	682,54
2 Sandsynligvis stemme	16,51	160,12
3 Sandsynligvis ikke stemme	7,86	76,26
4 Helt sikkert ikke stemme	4,95	48,05
Ved ikke	0,06	0,58
Ved ikke	0,25	2,45
I alt	100	970

Bilagstabel 1.8 A271: Hvorfor tvivler du på, at du ville stemme, hvis der blev afholdt kommunalvalg i morgen? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Jeg har ikke stemmeret	7,56	9,45
Jeg synes ikke, der er nogle partier, som deler mine synspunkter	9,97	12,46
At stemme eller ikke at stemme er for mig lige meningsløst	25,37	31,71
Ved ikke at stemme viser jeg min utilfredshed med politikerne og partierne	10,91	13,64
Anden grund	45,49	56,86
Ved ikke	0,70	0,88
I alt	100	125

Bilagstabel 1.9 A272: Hvorfor tvivler du på, at du ville stemme, hvis der blev afholdt kommunalvalg i morgen? *Interviewer: Læs svarkategorierne op gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Jeg synes ikke, der er nogle partier, som deler mine synspunkter	11,22	1,01
At stemme eller ikke at stemme er for mig lige meningsløst	35,32	3,18
Ved ikke at stemme viser jeg min utilfredshed med politikerne og partierne	30,51	2,75
Anden grund	22,95	2,07
I alt	100	9

Bilagstabel 1.10 A271_samlet (samkodning af A271_ELM_1-A271_ELM_5): Hvorfor tvivler du på, at du ville stemme, hvis der blev afholdt kommunalvalg i morgen? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent af svarene	Procent af cases	Frekvens
Jeg har ikke stemmeret (1)	6,94	7,56	9,45
Jeg synes ikke, der er nogle partier, som deler mine synspunkter (2)	10,03	10,93	13,66
At stemme eller ikke at stemme er for mig lige meningsløst (3)	26,06	28,39	35,49
Ved ikke at stemme viser jeg min utilfredshed med politikerne og partierne (4)	12,76	13,90	17,38
Anden grund (5)	43,56	47,45	59,32
Ved ikke	0,65	0,70	0,88
I alt	100	108,94	136,17

Bilagstabel 1.11 A8: I politik taler man ofte om "_venstre_" og "_højre_". Hvor vil du i almindelighed placere dine synspunkter på en sådan skala, hvor 0 er mest til venstre, 5 er midten og 10 er mest til højre?

	Procent	Frekvens
00 Til venstre	7,59	73,63
01	3,59	34,83
02	8,23	79,80
03	9,99	96,94
04	7,79	75,53
05 Midten	24,12	233,94
06	6,62	64,17
07	8,57	83,12
08	9,06	87,88
09	3,27	31,68
10 til højre	7,90	76,66
Nægter at svare	0,52	5,02
Nægter at svare	2,76	26,78
I alt	100	970

Bilagstabel 1.12 A9_3: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Det er min borgerpligt at gøre noget, der tjener samfundets bedste

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	52,04	504,82
2 Delvist enig	32,01	310,52
3 Hverken enig eller uenig	11,68	113,32
4 Delvist uenig	2,22	21,54
5 Helt uenig	0,94	9,10
9 Nægter at svare	0,48	4,69
9 Nægter at svare	0,62	6,01
I alt	100	970

Bilagstabel 1.13 A9_1: Jeg kunne gøre et ligeså godt arbejde som medlem af byrådet (kommunalbestyrelsen) som de fleste andre. Hvor enig eller uenig er du i det?

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	22,77	220,869
2 Delvist enig	23,76	230,472
3 Hverken enig eller uenig	25,56	247,932
4 Delvist uenig	14,26	138,322
5 Helt uenig	11,76	114,072
9 Nægter at svare	00,34	3,298
9 Nægter at svare	01,55	15,035
I alt	100	970

Bilagstabel 1.14 A9_2: Kommunalpolitikken i min kommune er undertiden så kompliceret, at jeg ikke forstår, hvad der foregår Hvor enig eller uenig er du i det?

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	15,21	147,54
2 Delvist enig	23,46	227,55
3 Hverken enig eller uenig	32,00	310,40
4 Delvist uenig	15,24	147,82
5 Helt uenig	11,73	113,80
9 Nægter at svare	0,23	2,27
9 Nægter at svare	2,13	20,62
I alt	100	970

Bilagstabel 1.15 A7bb: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Det er mere troværdigt at lytte til eksperter end at lytte til almindelige mennesker

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	8,91	86,38
2 Delvist enig	29,59	287,05
3 Hverken enig eller uenig	29,63	287,42
4 Delvist uenig	18,82	182,55
5 Helt uenig	11,75	114,02
9 Nægter at svare	0,24	2,35
9 Nægter at svare	1,05	10,23
I alt	100	970

Bilagstabel 1.16 A11: Hvor ofte mener du, at kommunalpolitikkerne i din kommune tilsidesætter personlige interesser, når de træffer politiske beslutninger?

	Procent	Frekvens
Altid	3,08	29,85
For det meste	22,98	222,86
Af og til	48,39	469,36
Kun sjældent	16,23	157,40
Aldrig	4,61	44,74
Nægter at svare	0,06	0,58
Ved ikke	4,66	45,20
I alt	100	970

Bilagstabel 1.17 A12: Hvilket af følgende to udsagn er du mest enig i? *Interviewer: Læs svarkategorierne op*

	Procent	Frekvens
De fleste kommunalpolitikere i min kommune er dygtige folk, som almindeligvis ved, hvad de gør	67,27	652,50
De fleste kommunalpolitikere i min kommune ser ikke ud til at vide, hvad de foretager sig	26,57	257,73
Nægter at svare	0,87	8,45
Ved ikke	5,29	51,32
I alt	100	970

Bilagstabel 1.18 A13: I hvilket omfang, mener du, at borgmesteren og kommunalpolitikere i din kommune tager hensyn til, hvad borgerne mener, når de træffer deres beslutninger? Tager de... *Interviewer: Læs svarkategorierne op*

	Procent	Frekvens
En hel del hensyn	15,57	151,03
Noget hensyn	47,58	461,52
Kun lidt hensyn	27,22	263,99
Slet ikke hensyn	5,09	49,38
Nægter at svare	0,24	2,37
Ved ikke	4,30	41,71
I alt	100	970

Bilagstabel 1.19 A10: Hvor godt informeret mener du, at du er med hensyn til, hvad der sker kommunalpolitisk i din kommune?

	Procent	Frekvens
Meget godt informeret	4,72	45,80
Godt informeret	16,24	157,52
Nogenlunde informeret	42,74	414,54
Kun lidt informeret	25,61	248,39
Slet ikke informeret	9,87	95,75
Nægter at svare	0,27	2,65
Ved ikke	0,55	5,36
I alt	100	970

Bilagstabel 1.20 A17a: Hvor interesseret er du i kommunalpolitik?

	Procent	Frekvens
Meget interesseret	7,54	73,13
Noget interesseret	40,04	388,38
Kun lidt interesseret	39,61	384,20
Slet ikke interesseret	12,49	121,17
Nægter at svare	0,06	0,58
Ved ikke	0,26	2,55
I alt	100	970

Bilagstabel 1.21 A17b: Hvor interesseret er du i national politik?

	Procent	Frekvens
Meget interesseret	30,93	300,06
Noget interesseret	41,90	406,43
Kun lidt interesseret	19,25	186,68
Slet ikke interesseret	7,86	76,24
Nægter at svare	0,06	0,58
I alt	100	970

Bilagstabel 1.22 A17c: Hvor interesseret er du i international politik?

	Procent	Frekvens
Meget interesseret	25,70	249,30
Noget interesseret	43,19	418,98
Kun lidt interesseret	23,87	231,56
Slet ikke interesseret	7,04	68,24
Nægter at svare	0,06	0,58
Ved ikke	0,14	1,32
I alt	100	970

Bilagstabel 1.23 A7a: Hvor lang tid bruger du i gennemsnit om dagen på at læse, høre eller se nyheder om politik?

	Procent	Frekvens
Under 15 minutter	26,57	257,74
Mellem 15 minutter og 30 minutter	34,65	336,13
Mellem 30 minutter og 1 time	22,45	217,78
Mere end 1 time	15,74	152,69
Nægter at svare	0,06	0,58
Ved ikke	0,52	5,07
I alt	100	970

Bilagstabel 1.24 A7b1: Hvilke nyhedskilder foretrækker du? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Faste abonnementer på aviser og tidsskrifter, inkl. digitale abonnementer	23,27	225,73
Nyheder i tv og radio	57,38	556,59
Nyheder på internettet, som jeg selv finder, fx på Facebook, blogs m.m.	13,74	133,27
Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m.	0,97	9,43
Andre nyhedskilder	3,96	38,39
Nægter at svare	0,20	1,94
Ved ikke	0,48	4,64
I alt	100	970

Bilagstabel 1.25 A7b2: Hvilke nyhedskilder foretrækker du? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Faste abonnementer på aviser og tidsskrifter, inkl. digitale abonnementer	10,72	61,45
Nyheder i tv og radio	37,15	212,85
Nyheder på internettet, som jeg selv finder, fx på Facebook, blogs m.m.	40,85	234,09
Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m.	5,68	32,54
Andre nyhedskilder	5,60	32,07
I alt	100	573

Bilagstabel 1.26 A7b3: Hvilke nyhedskilder foretrækker du? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Faste abonnementer på aviser og tidsskrifter, inkl. digitale abonnementer	5,43	11,13
Nyheder i tv og radio	8,14	16,69
Nyheder på internettet, som jeg selv finder, fx på Facebook, blogs m.m.	33,99	69,69
Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m.	33,12	67,89
Andre nyhedskilder	19,32	39,61
I alt	100	205

Bilagstabel 1.27 A7b4: Hvilke nyhedskilder foretrækker du? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Faste abonnementer på aviser og tidsskrifter, inkl. digitale abonnementer	9,18	4,13
Nyheder i tv og radio	2,38	1,07
Nyheder på internettet, som jeg selv finder, fx på Facebook, blogs m.m.	1,42	0,64
Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m.	42,10	18,94
Andre nyhedskilder	44,93	20,22
I alt	100	45

Bilagstabel 1.28 A7b5: Hvilke nyhedskilder foretrækker du? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent	Frekvens
Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m.	26,06	1,82
Andre nyhedskilder	73,94	5,18
I alt	100	7

Bilagstabel 1.29 A7b1_ELM_1: Faste abonnemeter på aviser og tidsskrifter, inkl. digitale abonnemeter (1)

	Procent	Frekvens
Valgt	31,10	301,65
Ikke valgt	68,22	661,77
Nægter at svare	0,20	1,94
Ved ikke	0,48	4,64
I alt	100	970

Bilagstabel 1.30 A7b1_ELM_2: Nyheder i tv og radio (2)

	Procent	Frekvens
Valgt	80,77	783,51
Ikke valgt	18,55	179,91
Nægter at svare	0,20	1,94
Ved ikke	0,48	4,64
I alt	100	970

Bilagstabel 1.31 A7b1_ELM_3: Nyheder på internettet, som jeg selv finder, fx på Facebook, blogs m.m. (3)

	Procent	Frekvens
Valgt	44,68	433,39
Ikke valgt	54,64	530,03
Nægter at svare	0,20	1,94
Ved ikke	0,48	4,64
I alt	100	970

Bilagstabel 1.32 A7b1_ELM_4: Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m. (4)

	Procent	Frekvens
Valgt	13,61	132,03
Ikke valgt	85,71	831,39
Nægter at svare	0,20	1,94
Ved ikke	0,48	4,64
I alt	100	970

Bilagstabel 1.33 A7b1_ELM_5: Andre nyhedskilder (5)

	Procent	Frekvens
Valgt	14,28	138,48
Ikke valgt	85,04	824,94
Nægter at svare	0,20	1,94
Ved ikke	0,48	4,64
I alt	100	970

Bilagstabel 1.34 A7b1_samlet (samkodning af A7b1_ELM-A7b1_ELM_5): Hvilke nyhedskilder foretrækker du? *Interviewer: Læs svarkategorierne op, gerne flere svar*

	Procent af svarene	Procent af cases	Frekvens
Faste abonnemeter på aviser og tidsskrifter, inkl. digitale abonnemeter (1)	16,8	31,1	301,65
Nyheder i tv og radio (2)	43,63	80,77	783,51
Nyheder på internettet, som jeg selv finder, fx på Facebook, blogs m.m. (3)	24,14	44,68	433,39
Nyheder, som mine venner deler, liker, tweeter m.m. (4)	7,35	13,61	132,03
Andre nyhedskilder (5)	7,71	14,28	138,48
Nægter at svare	0,11	0,2	1,94
Ved ikke	0,26	0,48	4,64
I alt	100	185,12	1.795,64

Bilagstabel 1.35 A19: Hvis du er tvunget til at vælge, hvilket af følgende to udsagn er du så mest enig i? *Interviewer: Læs svarkategorierne op*

	Procent	Frekvens
For mig er et godt lokalt selvstyre et spørgsmål om, hvorvidt kommunen er demokratisk	37,58	364,55
For mig er et godt lokalt selvstyre et spørgsmål om, hvorvidt kommunen tilvejebringer den nødvendige service og faciliteter	58,53	567,74
Nægter at svare	0,62	6,06
Ved ikke	3,26	31,66
I alt	100	970

Bilagstabel 1.36 A29a: Det er uinteressant for unge på min egen alder at deltage i lokalpolitik i min kommune. Hvor enig eller uenig er du i det?

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	17,72	34,73
2 Delvist enig	31,02	60,79
3 Hverken enig eller uenig	29,62	58,05
4 Delvist uenig	10,63	20,83
5 Helt uenig	9,62	18,85
9 Nægter at svare	1,40	2,75
I alt	100	196

Bilagstabel 1.37 A29b: Jeg ville interessere mig mere for lokalpolitik, hvis der var flere unge i byrådet (kommunalbestyrelsen). Hvor enig eller uenig er du i det?

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	11,12	21,68
2 Delvist enig	17,52	34,17
3 Hverken enig eller uenig	32,85	64,06
4 Delvist uenig	12,46	24,29
5 Helt uenig	24,39	47,56
9 Nægter at svare	1,66	3,24
I alt	100	195

Bilagstabel 1.38 A29c: Jeg ville interessere mig mere for lokalpolitik, hvis det var tydeligere, hvordan man kunne få indflydelse. Hvor enig eller uenig er du i det?

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	28,23	54,76
2 Delvist enig	35,86	69,57
3 Hverken enig eller uenig	18,06	35,03
4 Delvist uenig	3,78	7,34
5 Helt uenig	12,05	23,38
9 Nægter at svare	2,02	3,93
I alt	100	194

Bilagstabel 1.39 A29d: Jeg ville interessere mig mere for lokalpolitik, hvis lokalpolitik var bedre formidlet, bl.a. på internettet. Hvor enig eller uenig er du i det?

	Procent	Frekvens
1 Helt enig	36,05	69,94
2 Delvist enig	25,47	49,42
3 Hverken enig eller uenig	17,41	33,77
4 Delvist uenig	8,68	16,83
5 Helt uenig	10,97	21,28
9 Nægter at svare	1,42	2,76
I alt	100	194

Bilagstabel 1.40 A24: Kender du navnet på borgmesteren i din kommune?

	Procent	Frekvens
Ja	70,05	689
Nej	26,09	250
Nægter at svare	02,55	19
Ved ikke	01,31	10
.	00,21	2
I alt	100	970

Bilagstabel 1.41 A25: Hvilket parti tilhører borgmesteren i din kommune?

	Procent	Frekvens
A Socialdemokratiet	37,62	364,18
B Radikale Venstre	1,77	17,14
C Det Konservative Folkeparti	8,70	84,23
O Dansk Folkeparti	0,30	2,89
V Venstre, Danmarks Liberale Parti	31,76	307,41
En lokal liste	1,19	11,53
Løsgænger	0,09	0,91
Ved ikke	18,13	175,45
Nægter at svare	0,44	4,25
I alt	100	968

Bilagstabel 1.42 A26_1: Ansvar for administration og service er fordelt mellem kommune, region og stat. Ved du, hvem der er ansvarlig for følgende serviceopgaver? Ved du, hvem der er ansvarlig for: Behandle byggetilladelser?

	Procent	Frekvens
Kommunerne	86,02	829,18
Regionerne	4,47	43,11
Staten	2,37	22,88
Nægter at svare	0,43	4,11
Ved ikke	6,71	64,72
I alt	100	964,00

Bilagstabel 1.43 A26_2: Ved du, hvem der er ansvarlig for: Hjemmehjælp og plejehjem til de ældre?

	Procent	Frekvens
Kommunerne	80,38	774,89
Regionerne	11,88	114,51
Staten	3,04	29,32
Nægter at svare	0,43	4,11
Ved ikke	4,27	41,17
I alt	100	964

Bilagstabel 1.44 A27_1: Forestil dig, at statens økonomiske tilskud til din kommune øges med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvordan ville du foretrække, at pengene blev brugt? Vil du foretrække... *Interviewer: Læs svarkategorierne op*

	Procent	Frekvens
Bruge pengene på at nedsætte skatten	9,64	47,25
Både bruge pengene på skattnedsættelse og serviceforbedringer	24,44	119,73
Bruge pengene på serviceforbedringer	65,77	322,26
Ved ikke	0,15	0,75
I alt	100	490

Bilagstabel 1.45 A27_2: Forestil dig, at statens økonomiske tilskud til din kommune blev reduceret med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvordan ville du foretrække, at de manglende penge blev fundet? Vil du foretrække... *Interviewer: Læs svarkategorierne op*

	Procent	Frekvens
Pengene skal findes ved at hæve skatten	42,74	201,75
Pengene skal både findes ved en skatteforhøjelse og ved at reducere serviceudgifterne	35,85	169,22
Pengene skal findes ved at reducere serviceudgifterne	16,11	76,03
Nægter at svare	1,97	9,30
Ved ikke	3,33	15,70
I alt	100	472

Bilagstabel 1.46 A26_a: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Folkeskolen?

	Procent	Frekvens
For få penge	49,50	473,74
Tilpas	42,45	406,26
For mange penge	1,83	17,47
Nægter at svare	0,36	3,41
Ved ikke	5,86	56,12
I alt	100	957

Bilagstabel 1.47 A26_b: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Dagtilbud (børnehaver m.m.)?

	Procent	Frekvens
For få penge	44,27	423,70
Tilpas	45,06	431,20
For mange penge	2,37	22,65
Nægter at svare	0,36	3,41
Ved ikke	7,95	76,05
I alt	100	957

Bilagstabel 1.48 A26_c: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Ældreområdet?

	Procent	Frekvens
For få penge	60,24	576,53
Tilpas	32,16	307,77
For mange penge	2,02	19,32
Nægter at svare	0,36	3,41
Ved ikke	5,22	49,99
I alt	100	957

Bilagstabel 1.49 A26_d: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Udsatte børn og unge (anbringelser og forebyggende indsatser, fx støtte i hjemmet)?

	Procent	Frekvens
For få penge	46,93	448,63
Tilpas	40,04	382,82
For mange penge	4,56	43,60
Nægter at svare	0,75	7,20
Ved ikke	7,72	73,76
I alt	100	956

Bilagstabel 1.50 A26_e: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Udsatte voksne (indsatser for handicappede, hjemløse, misbrugere mv.)?

	Procent	Frekvens
For få penge	42,91	410,18
Tilpas	43,46	415,46
For mange penge	4,20	40,15
Nægter at svare	0,73	6,99
Ved ikke	8,70	83,21
I alt	100	956

Bilagstabel 1.51 A26_f: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Beskæftigelsesforanstaltninger?

	Procent	Frekvens
For få penge	20,65	197,60
Tilpas	54,23	518,97
For mange penge	15,45	147,82
Nægter at svare	0,36	3,40
Ved ikke	9,32	89,22
I alt	100	957

Bilagstabel 1.52 A26_g: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Idræt, kultur og fritid?

	Procent	Frekvens
For få penge	18,38	175,73
Tilpas	60,96	582,74
For mange penge	13,49	129,00
Nægter at svare	0,36	3,40
Ved ikke	6,81	65,13
I alt	100	956

Bilagstabel 1.53 A26_h: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Vejbæsen?

	Procent	Frekvens
For få penge	30,17	288,47
Tilpas	57,99	554,37
For mange penge	5,50	52,54
Nægter at svare	0,36	3,40
Ved ikke	5,99	57,23
I alt	100	956

Bilagstabel 1.54 A26_i: Synes du, at din kommune bruger for få, tilpas eller for mange penge på: Administration?

	Procent	Frekvens
For få penge	3,32	31,77
Tilpas	42,80	409,20
For mange penge	44,15	422,11
Nægter at svare	0,50	4,79
Ved ikke	9,22	88,13
I alt	100	956

Bilagstabel 1.55 A33_1: Hvor stor tilknytning føler du personligt til... Lokalområdet, hvor du bor (dvs. bydelen eller landsbyen)? Du bedes svare på en skala fra 0-10, hvor 1 er slet ingen tilknytning og 10 er meget stærk tilknytning

	Procent	Frekvens
0 Slet ingen tilknytning	4,24	40,31
1	1,35	12,87
2	3,37	31,98
3	5,84	55,46
4	4,84	45,99
5	17,04	161,86
6	9,03	85,78
7	12,83	121,89
8	18,46	175,40
9	6,50	61,73
10 Meget stærk tilknytning	15,49	147,12
Nægter at svare	0,53	4,99
Ved ikke	0,49	4,63
I alt	100	950

Bilagstabel 1.56 A33_2: Hvor stor tilknytning føler du personligt til... Den kommune du bor i?

	Procent	Frekvens
0 Slet ingen tilknytning	4,73	44,95
1	1,92	18,22
2	4,50	42,76
3	5,32	50,55
4	7,85	74,55
5	17,87	169,79
6	9,24	87,76
7	12,79	121,48
8	15,09	143,38
9	6,83	64,85
10 Meget stærk tilknytning	12,84	122,02
Nægter at svare	0,43	4,08
Ved ikke	0,59	5,61
I alt	100	950

Bilagstabel 1.57 A33_3: Hvor stor tilknytning føler du personligt til... Danmark som helhed?

	Procent	Frekvens
0 Slet ingen tilknytning	1,37	13,01
1	0,54	5,10
2	0,40	3,81
3	2,11	20,06
4	0,92	8,74
5	7,26	68,89
6	4,71	44,70
7	8,70	82,59
8	15,56	147,69
9	11,51	109,27
10 Meget stærk tilknytning	46,20	438,39
Nægter at svare	0,37	3,49
Ved ikke	0,34	3,25
I alt	100	949

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD